

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Kreativní účetnictví a účetní etika podnikatelských subjektů
v podmínkách české účetní legislativy**

**Creative accounting and ethics of businesses in terms of
the Czech accounting legislation**

Lucie Urbanová

Plzeň 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

„Kreativní účetnictví a účetní etika podnikatelských subjektů v podmínkách české účetní legislativy.“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce Ing. Jitky

Zborkové, Ph.D. za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne 18. dubna 2014

.....

podpis autora

Poděkování

Tímto děkuji paní Ing. Jitce Zborkové, Ph.D. za odborný náhled, nasměrování na vhodnou literaturu a relevantní připomínky, které mi při zpracování mé bakalářské práce poskytla.

Obsah

Úvod.....	7
1 Kreativní účetnictví	9
1.1 Historie účetnictví	9
1.2 Vývoj účetnictví v ČR.....	10
1.3 Definice účetnictví	11
1.3.1 Všeobecně uznávané účetní zásady.....	12
1.3.2 Účetní jednotka.....	13
1.4 Historie a definice kreativního účetnictví.....	15
2 Nástroje kreativního účetnictví.....	16
2.1 Window dressing.....	16
2.2 Mimobilanční financování	18
2.3 Earnings management	18
3 Etika účetnictví.....	20
3.1 Vznik účetní etiky a účetních organizací.....	20
3.2 Účetní organizace v ČR.....	21
3.3 Etický kodex.....	23
4 Podmínky české účetní legislativy	26
4.1 Legislativa	26
4.2 Vnitřní směrnice.....	28
4.3 Postihy dle legislativy	28
4.3.1 Trestní zákoník.....	29
4.3.2 Postihy v Zákoně o účetnictví	30
5 Kreativní účetnictví v praxi.....	32
5.1 Možná úskalí	32
5.1.1 Lidský faktor	32
5.1.2 Chyby v účetnictví.....	33
5.1.3 Nedostatečně vedené vnitřní směrnice	34
5.2 Motivy a stimuly k praktikování kreativního účetnictví	35
5.2.1 Management	35
5.2.2 Snaha o snížení daní	36
5.2.3 Tlak ze strany investorů.....	37
5.3 Mimobilanční financování v praxi	37
5.3.1 Zaměňování finančního a operativního leasingu.....	37
5.3.2 Faktoring	38

5.3.3	SPE (special purpose entity).....	38
5.3.4	Zkreslené vykazování dluhů.....	39
5.4	Problematika oceňování	40
5.5	Problematika odpisů.....	42
5.5.1	Používané metody	42
5.5.2	Období odepisování.....	43
6	Případová studie	44
6.1	Představení zvoleného podniku.....	44
6.2	Rezervy.....	45
6.3	Shrnutí.....	48
7	Postihy v praxi.....	49
7.1	Největší kauzy a postihy.....	49
7.2	Kauzy v ČR	52
	Závěr.....	55

Úvod

Kreativita jedinců společnosti je patrná ve všech oblastech a setkáváme se s ní v denním životě. Slovo kreativita často evokuje představu bezmezné lidské tvořivosti, která zachycuje pestrost, kdy každý jedinec vytvoří něco jiného a každý se staví k obdobným úkolům svým vlastním, originálním způsobem. Což dělá lidský faktor tak pestrý a zajímavý.

Pakliže se však kreativita objeví v oblasti účetnictví, bývá znakem oddálení se od věrného a poctivého zobrazení skutečnosti ke zkreslování účetních dat tím směrem, který se podniku jeví vhodný pro vlastní zájmy.

Ukazatele finanční analýzy podniku za posledních 20 let významně vzrostly na hodnotě a soustředí se proto tímto směrem i pozornost na jejich možné úpravy. Sledování finančního zdraví podniku, jeho ziskovosti, aj. ukazatelů je pro management klíčové. Vstupuje do toho velká řada zájmů podniku.

Velký počet situací je cílem urputného snažení o optimalizaci výstupů z účetnictví, na jejichž základě se finanční ukazatele vypočítávají. Každý jedinec přirozeně maximalizuje užitek ve všech oblastech svého života, tím spíše na poli podnikatelských subjektů je viditelná snaha o nejvýhodnější řešení.

Denní účtování zahrnuje nesčetné množství účetních případů různých druhů, a variant, jak je možné účtovat, je u některých účetních případů více. Ve své podstatě postupy účtování u všech případů striktně nabídnout pouze jeden správný postup nemohou, jelikož každý podnik je jedinečný a podobný účetní případ v různých podmínkách nemusí zcela věrně vystihovat realitu. Ať se to týká opotřebení majetku, oceňování, či jiných případů. Dalším faktem je, že účetnictví by se pouze mělo snažit věrně realitě přiblížit, není možné, aby vystihovalo skutečnost na 100%.

Tato práce se zabývá problematikou kolem kreativního účetnictví v podmínkách české účetní legislativy a etickými kodexy. Řeší střet se zákonnými postupy v účtování, hranic, které v souladu se zákonem umožňují více variant účtování, a etickými principy vedení účetnictví svědomitě k pravdivému obrazu stavu podniku.

Cílem této bakalářské práce je tudíž vyhodnocení nástrojů kreativního účetnictví ve vztahu k platné účetní legislativě a etickým principům.

Dílní cíle jsou následující:

- charakteristika kreativního účetnictví,
- analýza české účetní legislativy,
- formulace zásad účetní etiky,
- zhodnocení manipulace účetních výkazů u vybraných případů v podmínkách české účetní legislativy.

Práce se zabývá také stimuly a motivy, které vedou podnikatelské subjekty k metodám kreativního účetnictví. Dále také chybami v účetnictví, které mohou být v praxi za kreativní účetnictví zaměňovány. Věnuje se popisu technik kreativního účetnictví a jejich aplikaci v praxi denního účtování.

V praxi může být kreativní účetnictví aplikováno v nepřeberném množství oblastí účtování, a rozsah této práce by na popsání všech metod zdaleka nestačil, autorka se zde proto věnuje pouze nejpoužívanější oblasti v souvislosti s možným použitím kreativního účetnictví.

1 Kreativní účetnictví

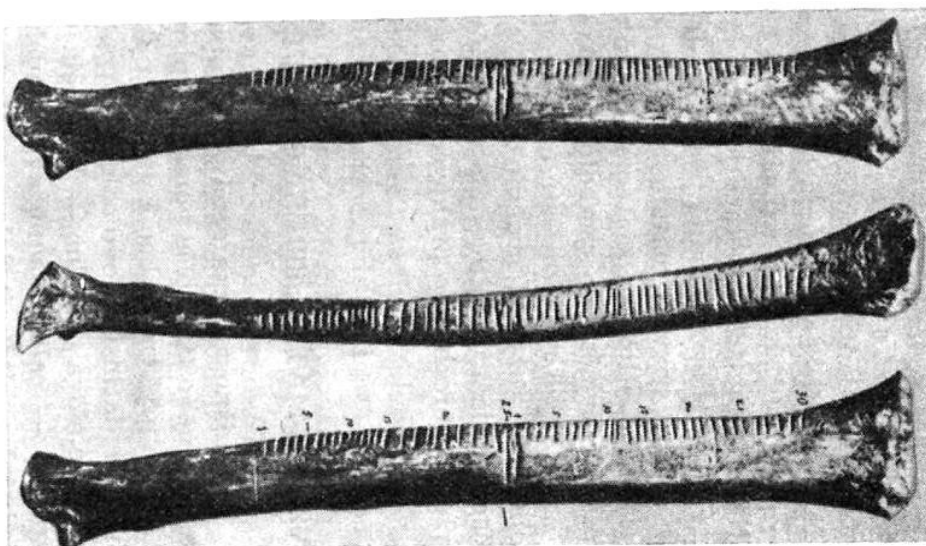
1.1 Historie účetnictví

Prvopočátky účetnictví ve smyslu evidence majetku, lze nalézt už v pravěku, kdy se zaznamenával počet kusů dobytka a jiného majetku pomocí rýh ve skále, dřevě nebo na kostech. [1]

Zajímavostí je například vrubovka, což byla dřevěná tyč, na které se pomocí zářezů zaznamenávaly pohledávky, a jejich škrtáním úhrada. Další používanou metodou bylo navlékání drobných předmětů za stejným účelem. [2]

Jedním z nejstarších nálezů je vrubovka z vlčí kosti, nalezená v roce 1936 profesorem Absolonem v Dolních Věstonicích, viz obrázek.

Obr. č. 1: Vrubovka

Zdroj: [2]

Postupně se systém pochopitelně zdokonalil, především se vznikem písma, a staří Římané již používali princip souvztažnosti. Zápisy byly prováděny na papyrus či dřevo. Hlavním subjektem využívajícím účetnictví byl stát, poté banky a chrámy.

Ve 2. stol. př. n. l. vznikl ve Starověkém Římě systém používající účetní knihy:

- poznámkové knihy,
- kniha příjmů a vydání,
- kniha účtů.

Podvojný účetnictví vzniklo v Itálii v pozdním středověku, **první dochovaný účetní systém je z roku 1340 z Janova**. Účetnictví bylo od počátku velmi důležité také pro obchodníky, kterým poskytovalo přehled o závazcích a pohledávkách, stavu majetku apod. [1]

Postupným vývojem ekonomik se diametrálně zvýšil rozsah potřebných účetních operací ke sledování, což vedlo k stále propracovanějším systémům, které se používají v současném civilizovaném světě. V některých zaostalých částech světa se však jednoduché nástroje typu vrubovka používají dodnes. [2]

1.2 Vývoj účetnictví v ČR

Za První republiky, od roku 1918, používali čeští účetní obou účetních systémů, jak jednoduchého, tak podvojného. Hlavní cíle účetnictví v tomto období byly dva. Prvním bylo podávat potřebné údaje pro běžné obchodní styky a pro státní správu, za druhý cíl je považována informační podpora pro management podniku. [1]

Roku 1931 pak Baťa zavádí tzv. podnikové účetnictví, sloužící pro vnitropodnikové účely, které dalo základ pozdějšímu vzniku účetnictví manažerského.

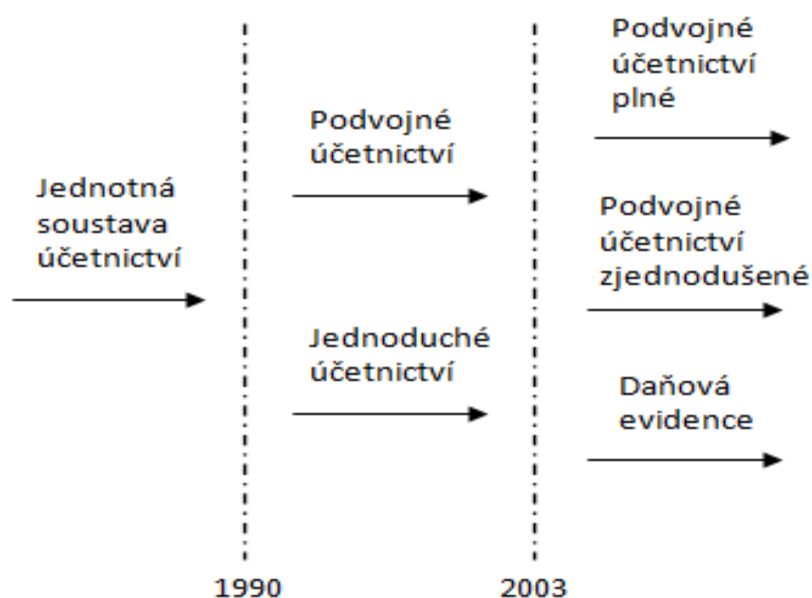
Během druhé světové války nedocházelo k výrazným změnám v účetních osnovách, ty přišly až roku 1946, kdy byla vládním nařízením č. 205/1946 stanovena povinnost vést účetnictví pouze podvojně a vznikla tak tzv. jednotná soustava účetnictví. [1]

Po Sametové revoluci došlo k opětovnému rozdělení účetnictví na podvojný a jednoduchý. Jednoduchý účetnictví však bylo v roce 2004 zrušeno a bylo nahrazeno tzv. daňovou evidencí.

Zároveň došlo k rozdělení podvojného účetnictví na účetnictví v plném a ve zjednodušeném rozsahu. V plném rozsahu mají povinnost vést účetnictví veškeré účetní jednotky, kromě občanských sdružení či bytových družstev. [1]

Pro lepší představu o postupném vývoji účetnictví v České republice můžeme na obr. 2 vidět grafické znázornění vývoje.

Obr. č. 2: Vývoj účetnictví v ČR

Zdroj: vlastní, 2014.

1.3 Definice účetnictví

Definic účetnictví existuje více. Účetnictví lze charakterizovat jako nástroj pro sledování stavů a výsledků činnosti podniku v peněžních jednotkách.

Další definice vystihuje účetnictví jako vědu o sběru, záznamu, klasifikaci, sumarizaci a interpretaci finančních a jim obdobných dat takovým způsobem, aby mohla být činěna podnikatelská rozhodnutí. [3]

Jedná se o sofistikovaný systém evidence dat, řídicí se zákonem stanovenými předpisy.

Účetnictví plní funkce:

- Informativní, o stavu hospodaření podniků.
- Důkazní prostředek při vedení sporů.
- Informativní pro rozhodování a řízení podniku.
- Podklad pro daňovou povinnost.
- Kontrolní o stavu majetku a hospodaření s ním. [4]

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky.“ [5]

1.3.1 Všeobecně uznávané účetní zásady

Jedná se o soubor zažitých a všeobecně uznávaných zásad vedení účetnictví. Některé jsou zakotveny v zákoně o účetnictví, jiné nikoli.

Všeobecně uznávanými zásadami jsou např. [3], [5]:

a) účtovat *správně*

Účetní jednotka vede účetnictví tak, že to neodporuje zákonu o účetnictví a ostatním právním předpisům ani neobchází jejich účel.

b) účtovat *průkazně*

Všechny účetní záznamy jsou průkazně doložené příslušnými doklady a účetní jednotka provedla inventarizaci.

c) účtovat *úplně*

Účetní jednotka zaúčtuje v účetním období v účetních knihách všechny účetní případy, které v něm měla zaúčtovat dle zákona, a nejpozději do konce tohoto období za jemu bezprostředně předcházející účetní období sestaví účetní závěrku, popřípadě i konsolidovanou účetní závěrku, vyhotoví výroční zprávu, popřípadě i konsolidovanou výroční zprávu, zveřejní informace a má o těchto skutečnostech veškeré účetní záznamy, a to přehledně uspořádané.

d) účtovat *srozumitelně*

Umožní jednotlivě i v souvislostech spolehlivě a jednoznačně určit obsah účetních případů a záznamů s použitím nástrojů uvedených v zákoně.

e) **zaručit trvalost účetních záznamů**

Účetní jednotka plní povinnosti spojené s úschovou záznamů a stanoveným zpracováním po stanovenou dobu podle zákona.

f) **účtovat v české měně**

g) **zásada opatrnosti**

Vykazuje a do výše zisku promítá všechny předpokládané ztráty, rizika a znehodnocení majetku, i když ještě nenastaly a jejich výše není spolehlivě zjistitelná. Za tímto účelem proto realizuje tvorbou rezerv a opravných položek.

h) **zásada bilanční kontinuity**

Počáteční stav aktiv a pasiv se musí rovnat konečnému stavu z předchozího období.

i) **zásada historických cen**

Použití oceňování historickou cenou, neboli peněžní částkou, která byla na získání majetku vynaložena v době pořízení.

1.3.2 Účetní jednotka

Účetní jednotka je subjekt, kterému dle zákona o účetnictví vzniká povinnost vést účetnictví.

Zákon o účetnictví definuje, kdo je účetní jednotkou, takto [5, strana 2]:

„a) právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,

b) zahraniční právnické osoby a zahraniční jednotky, které jsou podle právního řádu, podle kterého jsou založeny nebo zřízeny, účetní jednotkou nebo jsou povinny vést účetnictví, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,

c) organizační složky státu podle zvláštního právního předpisu,

d) fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,

e) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku,

f) ostatní fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého rozhodnutí,

g) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou společníky sdruženými ve společnosti, pokud alespoň jeden ze společníků sdružených v této společnosti je osobou uvedenou v písmenech a) až f) nebo h) až l),

h) ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis,

i) svěřenské fondy podle občanského zákoníku,

j) fondy obhospodařované penzijní společnostmi podle zákona upravujícího důchodové spoření a podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření,

k) investiční fondy bez právní osobnosti podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy, nebo

l) ty, kterým povinnost sestavení účetní závěrky stanoví zvláštní právní předpis nebo které jsou účetní jednotkou podle zvláštního právního předpisu.“

1.4 Historie a definice kreativního účetnictví

Kreativní účetnictví se jako pojem vynořilo až v průběhu 80. let, neboť se stále častěji začaly objevovat skandály a trestní stíhání kvůli těmto praktikám. Nejznámější kauzy popisuje autorka v této práci v kapitole 7.

Pojem vyjadřuje zneužívání účetnictví, jeho úmyslným vedením takovým směrem, který je pro podnikatele žádoucí, nikoli na základě metody nejbližší vystihující skutečnost, jak by tomu dle zákona mělo být. Rozdíl mezi chybným účetnictvím spočívá v úmyslnosti, kreativní je vždy konáno úmyslně!

„Definice dle literatury:

- *Proces manipulace s účetními údaji s cílem transformovat účetní výkazy z podoby, jakou by měly mít, do podoby, jakou by si přáli jejich tvůrci.*
- *Procesy, při kterých jsou uskutečňovány přímo ekonomické transakce tak, aby bylo dosaženo příznivých výsledků v účetnictví.“*

[6, strana 3]

2 Nástroje kreativního účetnictví

Kreativní účetnictví je možné provádět pomocí různých technik, ať již lépe či hůře odhalitelných.

Posouzení aplikace kreativního účetnictví a jeho dopadu na účetní závěrku zajišťuje pověřený auditor. Pokud se setká s praktikami kreativního účetnictví v účetní závěrce, posoudí jeho **rozsah a dopad na poctivý a věrný obraz skutečnosti**. Pakliže jde o jevy zasahující do tohoto obrazu v menší míře, žádá auditor podnik o úpravu jistých skutečností.

Zatímco shledá-li auditor skutečnosti závažnějšího charakteru, tedy omezení rozsahu auditu či nevhodnost účetních postupů nebo nepřiměřenost zveřejněných informací v příloze účetní závěrky, zvolí **vynesení výroku s výhradou, či odmítnutí výroku, či záporný výrok**. Volbu provádí na základě závažnosti nalezených skutečností a dle platné legislativy. [7]

2.1 Window dressing

Jedná se o metodu zneužívající transakce pro zkreslení finančních výkazů. Finanční výkazy jsou zde více či méně zkreslené, a podávají tak zavádějící obraz o hospodaření podniku. Tvůrci tudíž manipulují účetní výkazy tak, aby místo podoby jakou mají mít, dosáhly podoby, která je žádoucí. [6]

Subjekty, které těží z této techniky kreativního účetnictví, jsou především sami aktéři. V mnoha případech je plat managementu přímo závislý na finančních ukazatelích společnosti a proto má tato vrstva vedení přímý zájem na tom, aby ukazatele vykazovaly požadované hodnoty. Detailněji se problematice motivů managementu věnuje autorka v této práci.

Auditor v účetní závěrce podniku posoudí, zda podnik nevykazuje významné odchylky od standardních, či předpokládaných objemů **díky transakcím podezřelých z cíle vytvoření zavádějícího dojmu o hospodaření podniku**. Pokud auditor shledá, že k tomuto jevu **dochází v takové míře, že to může vést ke zkreslení věrného a poctivého obrazu účetní závěrky, požádá o úpravu zůstatků v účetní závěrce, nebo o dodatečné zveřejnění této skutečnosti v příloze účetní závěrky**. [8]

Pokud podnik dle pokynů auditora nepostupuje, **zváží auditor modifikaci zprávy**, což znamená její doplnění o zprávu zdůrazňující významnou skutečnost ovlivňující účetní

závěrku, a tato skutečnost je blíže popsána v příloze účetní závěrky. Odstavec obsahující modifikaci nemá na výrok auditora vliv, je pouze doplňující informací. [7]

Použití window dressingu se může vyskytovat např. v technikách níže [9].

- **Prodeje a zpětného nákupu aktiv**, kterých je možné dosáhnout např. vstupem do transakcí typu prodeje aktiv bance a jejich zpětné pronajmutí. Tato metoda umožňuje podniku vykázat zisk z prodeje majetku, ale začít účtovat do nákladů splátky majetku až v dalším období.
- **Přeceňování majetku a zkreslené oceňování majetku**, jehož aplikaci se blíže věnuje autorka v praktické části této práce.
- **Záměrné chyby v účetní politice**, jež se projeví v plánovaných veličinách figurujících v účetnictví. Jelikož určité záležitosti podléhají odhadu, jsou tyto oblasti zneužitelné pro praktiky kreativního účetnictví.
- **Snižování zisku**, zpravidla za účelem daňové optimalizace. Podnik zde přistupuje k vytváření fiktivních výdajů či navyšování výdajů skutečných. Tak dosáhne navýšení celkových výdajů společnosti a snížení zisku, z něhož se odváděné daně počítají.
- **Navyšování finančního majetku společnosti**, čehož lze dosahovat tím, že podniky požadují rychlé splacení pohledávek. Pro motivaci zákazníků vytvářejí nabídky slev při brzkém splacení dluhu. Dojde tak k navýšení finančního majetku společnosti a také její likvidity, zároveň však většinou dochází ke snížení zisků.

Další možností je oddalování závazků společnosti, které se týkají velkého finančního obnosu, čímž dochází k ovlivňování ukazatelů finančního majetku společnosti.

- **Záměrně chybný odhad životnosti majetku**, čímž podnik dosáhne požadované výše zisku. Prodlužováním životnosti majetku dosáhne společnost snížení objemu odpisů majetku, které se zapisují do nákladů a tím navýší své zisky. Zároveň se prodloužením životnosti dosáhne dlouhodobějšího nárůstu zisku díky tomu, že se bude majetek odpisovat pomaleji. Zkracování životnosti majetku naopak zisk uměle snižuje.
- **Půjčky přes konec účetního období**, často s velkým úrokem těsně před roční finanční uzávěrkou. Jejich investice může směřovat do reklamy či jiného způsobu zviditelnování společnosti. Tak dojde k navýšení obrátu společnosti a tím ke zlepšení finančních ukazatelů. Skutečností však je, že velké úroky, a s nimi spojené velké přeplácení půjčené částky, ve skutečnosti zdraví společnosti neprospívají.

2.2 Mimobilanční financování

Tato metoda vystihuje takové financování či refinancování, které se při dodržení zákonných požadavků nemusí objevit v rozvaze společnosti, ale projevuje se v rozvahách jiných společností. Jedná se tudíž o hůře zjištělnou metodu.

Mezi hlavní techniky mimobilančního financování patří [6]:

- zaměňování finančního a operativního leasingu,
- nevykazování těch závazků, ze kterých vyplývá riziko nesplacení pohledávky,
- SPE.

Praktikám mimobilančního financování se věnuje autorka detailněji v praktické části.

2.3 Earnings management

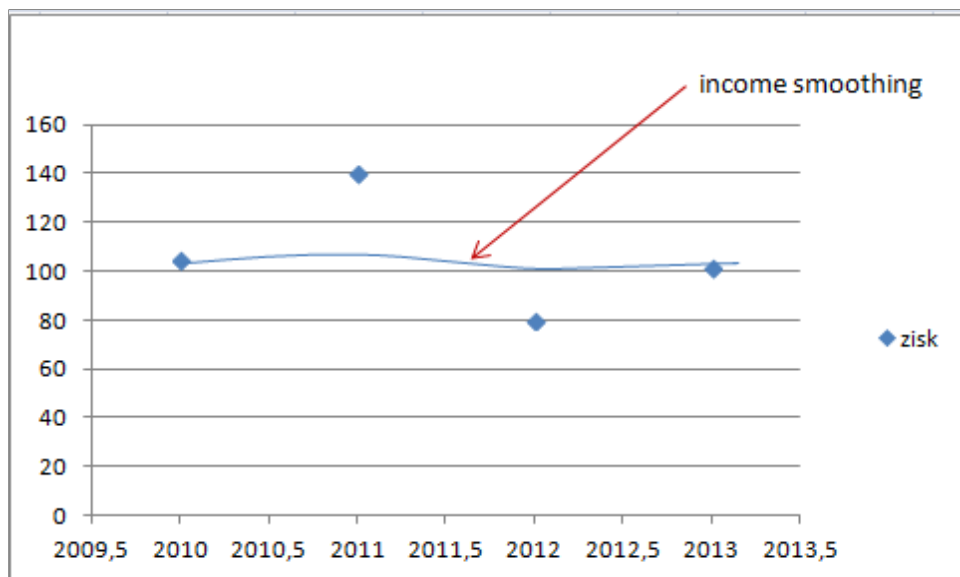
Je speciální technikou. Někteří autoři jej zahrnují mezi nástroje kreativního účetnictví, jiní nikoli. Jedná se o dlouhodobé úmyslné vedení účetních výkazů směrem k požadovanému zisku či ztrátě. Jeho součástí mohou být oba zmíněné nástroje výše. [9]

Na rozdíl od kreativního účetnictví jako takového, se u earnings managementu jedná o celkový styl vedení účetnictví, který má určitý dlouhodobý úmyslný záměr. Tím záměrem může být income smoothing či velká lázeň.

Income smoothing

Snaha o vykazování plynule rostoucího zisku společnosti napříč lety. Zde se využívá ziskovějších období podniku k účtování vedoucímu k „přenesení“ zisku do slabších let. V praxi je prováděno metodou tvoření a rozpouštění rezerv, či změnami v odpisování. [6]

Obr. č. 3: Income smoothing

Zdroj: vlastní, 2014.

Velká lázeň

Další snaha earnings managementu, tentokrát usilující o prohloubení propasti vytvořené ztrátou, a tím utopení co největšího možného množství nákladů pro možnost výraznějšího navýšení zisku a ceny akcií v budoucích účetních obdobích. V praxi se realizuje operacemi, jako jsou odpisy, snižování ceny goodwillu atd. [6]

3 Etika účetnictví

Ing. Martin Unzeitig, FCCA president Komory certifikovaných účetních České republiky prezentoval v roce 2010 názor, že do popředí se podstatně více dostala etika v účetnictví, až se zveřejněním finančních skandálů společností Enron a WorldCom v roce 2002. Zmíněné skandály blíže popisuje autorka v této práci.

Etika formuluje vzorce chování a hodnoty, které jsou považovány za čestné a správné ve společnosti. Orientuje se na různá odvětví. Účetnictví se týká etika profesní, jejíž kodexy upravují pravidla v organizacích. Co je však považováno za neetické, nemusí být nutně protizákonné.

3.1 Vznik účetní etiky a účetních organizací

O problémech spojených s etikou v účetnictví se zmiňoval již "otec účetnictví" Luca Pacioli ve své knize *Summa de arithmetica, geometria, proportioni, et proportionalita* vydané roku 1494. Od té doby byly standardy etického chování formovány v samotných společnostech vedoucích své účetní k dodržování těchto standardů. [10]

Roku 1887 pak vznikla organizace nazvaná American Association of Public Accountants (AAPA), která roku 1905 poprvé přesněji vymezila účetní etický kodex, jehož dopad a přesnost byly hlavními tématy setkání členů organizace při příležitosti 20 let od založení organizace roku 1907. Výsledkem této diskuze bylo začlenění některých částí etického kodexu do osnov organizace, které musí každý člen dodržovat. [11]

V následujících letech přebíraly principy etického chování v účetnictví další seskupení účetních vznikající ve Spojených státech a také ostatních zemích, jimiž byly například National Association of Accountants(NAA) či International Federation of Accountants(IFAC). V poslední úpravě etického kodexu organizací AAPA došlo k rozdělení do čtyř základních principů, které budou popsány níže. [11]

Roku 1980 se konala první přednáška na téma etiky v účetnictví a jejich počet se v posledních dekádách rapidně navýšil. Zároveň se účetní etikou zabývají také téměř všechny moderní učebnice účetnictví. V roce 1993 pak došlo k otevření prvního kurzu zabývajícího se čistě účetní etikou na univerzitě v New Yorku. [11]

3.2 Účetní organizace v ČR

Účetní organizace fungují s cílem sdílení zkušeností v účetní problematice, ze kterých vychází snaha o nastolení pravidel a vytvoření podnětů pro tvorbu legislativy takovým směrem, aby byly pravidla co nejjasnější a účetnictví zároveň co nejprůkaznější. Kromě úsilí o optimalizaci pravidel pro vedení účetnictví, se věnují metodickému řešení konkrétních dílčích problémů a formulaci etického kodexu. [12]

Svaz účetních

Účetní v České republice sdružuje **dobrovolná profesní organizace** nazvaná Svaz účetních, založená roku 1990. Tato organizace navazuje na činnost Českého svazu účetních a statistiků, který vznikl v roce 1969. **Cílem je přispět k rozvoji a zkvalitnění účetní profese** prostřednictvím metodického přístupu k dílčím účetním problémům a pořádání tematických školení a seminářů. Nejvyšším orgánem Svazu účetních je sněm delegátů. Činnost svazu v období mezi sněmy řídí Hlavní výbor, který je statutárním orgánem. [12]

Členové svazu se sdružují v tzv. základních organizacích, které jsou členěné dle územní příslušnosti, či mohou být členy Komory certifikovaných účetních. Členství v této organizaci je plně dobrovolné, avšak mnoho zaměstnavatelů ho od účetních vyžaduje. **Členem se může stát každá fyzická nebo právnická osoba, která má zájem o účetnictví a souhlasí s posláním Svazu účetních.** Mohou to být tedy nejen jedinci čistě zaměřeni na vedení účetnictví, ale i široká veřejnost. Členové jsou vázáni respektovat pravidla etického kodexu, který vydává Komora certifikovaných účetních. [12]

Poplatky spojené s členstvím ve svazu účetních se mírně liší dle regionu základní organizace, pohybují se pro fyzické osoby v řádech stokorun ročně, u právnických osob v řádech tisíců ročně. [12]

Komora certifikovaných účetních

Je sdružení založené roku 1999, které se stará o **vydávání nových znění etického kodexu** a jeho dodržování členy. Zároveň **zajišťuje kontinuální vzdělávání vlastních členů a poskytuje jim potřebné služby** v oblasti účetnictví a účetní etiky. [13]

O členství v této komoře se může ucházet fyzická osoba, jež vlastní certifikát od certifikační společnosti sídlící v České republice či srovnatelný mezinárodní certifikát. Certifikaci provádí v České republice organizace nazvaná Institut certifikace účetních. [13]

System certifikace v Institutu certifikace účetních je aktuálně dvoustupňový, a to „certifikovaný účetní“ a „účetní expert“.

I. Certifikovaný účetní

Pro dosažení prvního stupně certifikace musí jedinec prokázat znalosti 8 definovaných oblastí v brožuře Institutu certifikace, a to principů a technik účetnictví, práva, kvantitativních metod, manažerské ekonomiky, daní, finančního účetnictví a výkaznictví, profesního chování a komunikace a manažerských financí. Dále musí disponovat prokazatelnou několikaletou praxí v oboru. [13]

II. Účetní expert

Druhý stupeň certifikace zahrnuje komplexní znalost rozsahu prvního stupně a certifikaci prvního stupně, a navíc oblasti manažerského účetnictví, mezinárodních standardů IFRS, finančního řízení, podnikového managementu a auditingu. Současně též platí podmínka prokazatelné několikaleté praxe v oboru. [13]

Uchazeči o získání certifikátu mají na splnění zkoušek z uvedených oblastí 7 let. Institut certifikace je oporou při poskytování studijních materiálů a rad.

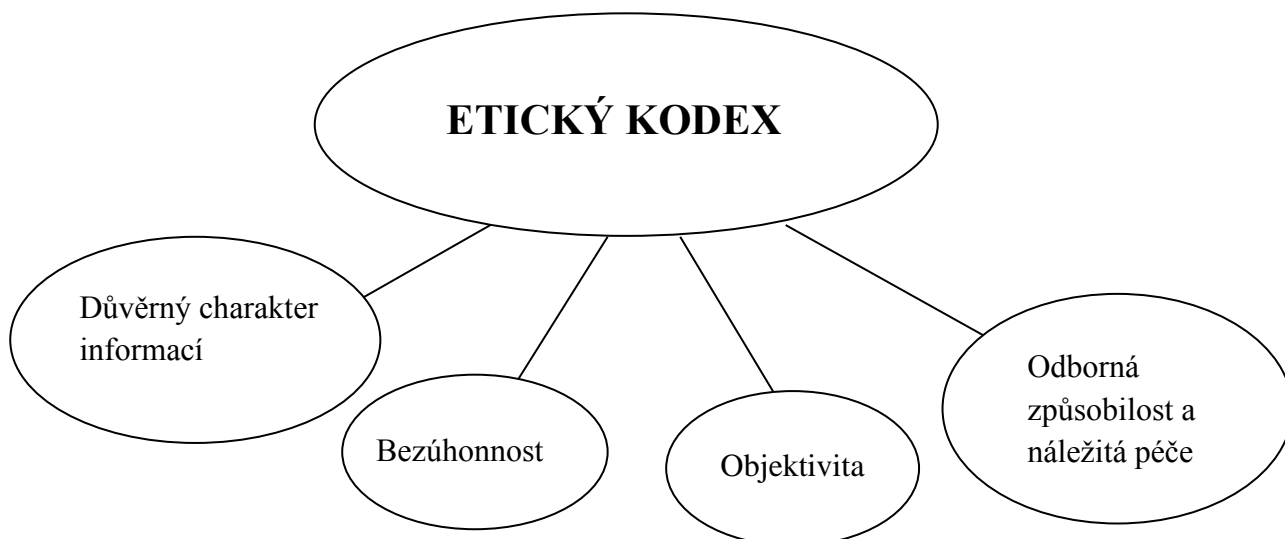
Náklady na certifikaci jsou v řádech tisíců korun, záleží na době studia. Certifikovaní účetní se mohou ucházet o členství v Komoře certifikovaných účetních a platí roční poplatek za členství pohybující se kolem 2000 Kč. [13]

Komora certifikovaných účetních vydala **etický kodex**, o rozsahu zhruba 80 stran, **pro certifikované účetní v České republice, kterým se musí řídit. V případě jeho porušení následuje prošetření disciplinární komisí.** Pakliže je prokázáno pochybení, nastávají nápravná opatření, která mohou ústít až k odebrání certifikátu. Přijetí pravidel tohoto kodexu je po absolvování certifikace závaznou podmínkou pro možnost vstupu do Komory certifikovaných účetních, která je považována za jistou záruku kvality dané účetní. Snaha o vstup do Komory certifikovaných účetních z řad veřejnosti usilující o úspěšnou působnost v oboru proto je, nicméně účast je dobrovolná. [13]

3.3 Etický kodex

Zásady účetní etiky jsou zformulovány do etického kodexu, který lze shrnout do čtyř základních principů, uvedených v obrázku 4.

Obr. č. 4: Etický kodex – 4 základní principy

Zdroj: vlastní, 2014.

- 1) **Bezúhonnost** – znamená poctivost, čestné jednání a pravdivost.
- 2) **Objektivita** – všichni účetní mají být čestní, intelektuálně poctiví a bez konfliktu zájmů. Je zde zmíněna i oblast možné korupce či podezření z korupce: „*Účetní nesmí přijímat ani nabízet dary ani pohostinnost, o nichž by bylo možné se reálně domnívat, že budou mít značný a nepřípustný vliv na jeho odborný úsudek nebo že nežádoucím způsobem ovlivní osoby, s nimiž jedná.*“ [14, strana 8]
- 3) **Odborná způsobilost a náležitá péče** – skládá se ze dvou samostatných částí, a to:
Dosažení odborné způsobilosti, čili odborné vzdělání s odpovídajícím výcvikem a zkušenostmi z praxe.
Udržení odborné způsobilosti, zahrnující neustálý přehled o novelizaci zákonů a standardů. [14]
- 4) **Důvěrný charakter informací** – povinnost zachovávání mlčenlivosti ohledně účetních dat a případů, se kterými se účetní dostává do styku. Dále úsilí o zachování

mlčenlivosti podřízených pracovníků aj. osob, které se dostanou k účetním datům. Vztahuje se i na období po skončení zaměstnaneckého poměru.

Výjimkou jsou případy zvláštního zmocnění k odtajnění informací dle právního předpisu, kdy má naopak účetní povinnost informace zveřejnit. Týká se případů:

- *soudu jako důkaz pro soudní projednávání,*
- *policii nebo jiným příslušným orgánům při zjištění porušování zákona,*
- *právnímu zástupci hájícímu zájmy profesního účetního,*
- *v dalších případech, kdy to ukládá zákon,*
- *profesní komoře např. pro účely přezkumu kvality, disciplinárního řízení, poradenství v etických záležitostech nebo právní pomoci, pokud to zákon připouští.* [14]

Daňová praxe

Problematice daňového účetnictví se etický kodex věnuje také, a to definováním postupů při zpracování daňové povinnosti. Uvádí, že **účetní má právo zpracovat pro svého klienta či zaměstnavatele nejvýhodnější variantu, v souladu s právními předpisy a principy** zmíněnými výše. [14]

Pokud účetní zjistí pochybení z minulých let, je povinen neprodleně o tom informovat podnik, ve kterém se pochybení vykazalo a doporučit podniku nahlášení tohoto pochybení správci daně. Bez souhlasu podniku sám/a účetní pochybení správci daně nahlásit v souladu se zákonem nesmí. Pokud podnik nepodstoupí kroky vedoucí k nápravě pochybení z minulých období, je účetní povinen oznámit podniku, že pro něj nemůže nadále pracovat ve spojitosti s daňovým přiznáním. [14]

Propagace

Kodex uvádí, že účetní by se neměl dopouštět propagace svojí osoby na úkor snižování práce jiných účetních, zveličováním svých kvalit a už vůbec ne nabízením prostředků zneužívajících účetní profesi. [14]

Střety zájmů

Etický kodex se pokouší navést na cesty, jak by měly být konkrétní případy za daných okolností řešeny, a ponechává v mnoha případech na svobodné vůli účetní, pro jaký z doporučených postupů se rozhodne. Závazně se však etický kodex týká pouze účetních, které jsou certifikované, nebo jsou ve Svazu účetních. Existuje tedy stále početná řada účetních, které se nezavázaly k etickému kodexu, a musí se řídit pouze zákonem.

V praxi může dojít k jakémusi střetu zájmů mezi etickým kodexem, který by měla účetní respektovat, a kodexem který nastaví zaměstnavatel. Neb účetní je z druhé strany v zaměstnaneckém poměru povinna usilovat o postup k dosažení legitimních cílů zaměstnavatele. Zde je na pováženu pro účetní, jakou formu účtování zvolí, aby co nejvíce vyhověla zájmům podniku, ale přitom prokazatelně neporušovala etický kodex a už vůbec ne zákon. [14]

„Účetní si musí být neustále vědom, jaké faktory vyvolávají střet zájmů a musí být připraven na ně reagovat.“ [14, strana 8]

K praktikám porušující kodex či dokonce zákon se bohužel v praxi nezřídka také ubírá tlak, který vyvíjí někteří podnikatelé na účetní. Tyto metody jsou naprosto nepřijatelné, a účetní by tlaku neměla v žádném případě podlehnout, neb riskuje trestní stíhání, o kterém bude autorka hovořit ještě dále v kapitole postihů.

4 Podmínky české účetní legislativy

V České republice podléhá vedení účetnictví platné účetní legislativě a vnitropodnikovým směrnicím. Účetní legislativu tvoří zákon o účetnictví, prováděcí vyhlášky ministerstva financí a české účetní standardy.

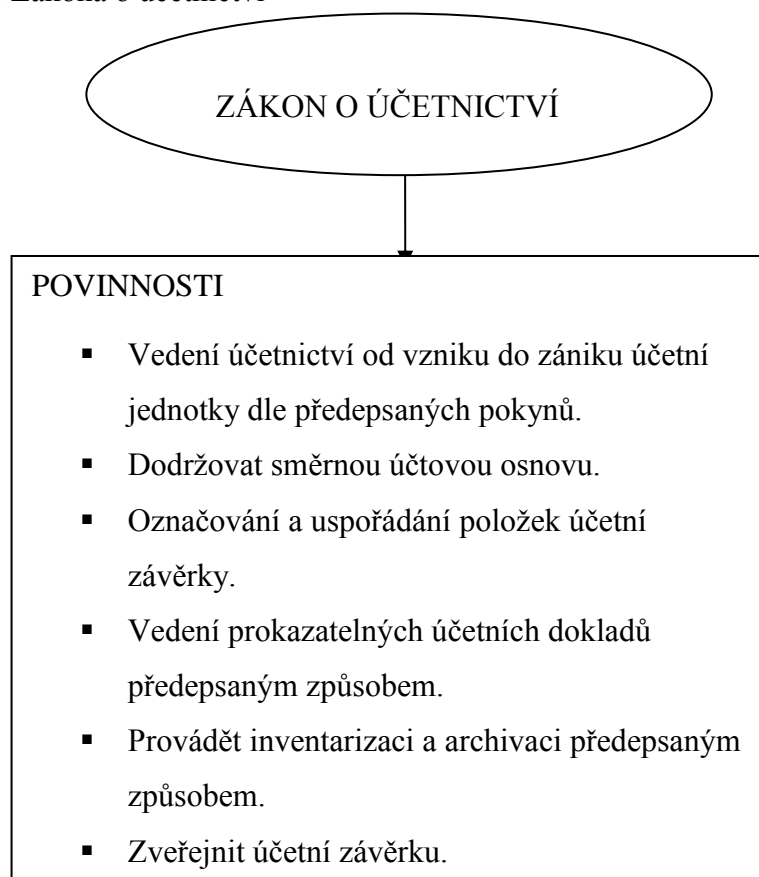
4.1 Legislativa

Stěžejní právní normou upravující účetnictví v České republice je **Zákon o účetnictví č.563/1991 Sb.** Je platný od roku 1991, pravidelně novelizovaný.

„Zákon účetnictví stanoví v souladu s právem Evropské unie rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na jeho průkaznost a podmínky předávání účetních záznamů pro potřeby státu.“ [5, strana 1]

Zákon o účetnictví vymezuje účetní jednotky, viz strana 13 této práce. Dále definuje povinnosti bez ohledu na typ účetní jednotky. Některé z povinností uvádí autorka v následujícím schématu.

Obr. č. 5: Povinnosti dle Zákonu o účetnictví

Zdroj: vlastní, 2014.

Vyhlášky ministerstva financí

Právní subjekty jsou svou činností značně odlišné (podnikatelé, banky, zdravotní pojišťovny, aj.), z toho důvodu existují prováděcí vyhlášky, doplňující zákon o účetnictví.

Vyhlášky blíže definují např. sestavení účetní závěrky a obsah položek účetních výkazů. [15]

České účetní standardy

Jsou vydány „za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami“, obsah tvoří „popis účetních metod nebo postupy účtování.“ [5, strana 38]

Z ustanovení o účetních metodách dle zákona o účetnictví vyplývá jejich povinnost plnění. Vydání standardů zajišťuje ministerstvo financí a je oznamováno ve Finančním zpravodaji. [5]

Zákon o oceňování majetku

Jelikož oceňování majetku považuje autorka za důležité téma figurující v oblasti technik kreativního účetnictví, a věnuje se mu dále v praktické části, zde uvádí výňatek ze zákona o oceňování majetku.

Oceňování majetku a služeb definuje §2 zákona o oceňování majetku takto [16]:

„(1) Majetek a služba se oceňují obvyklou cenou, pokud tento zákon nestanoví jiný způsob oceňování. Obvyklou cenou se pro účely tohoto zákona rozumí cena, která by byla dosažena při prodejkách stejného, popřípadě obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku ke dni ocenění. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv, avšak do její výše se nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby. Mimořádnými okolnostmi trhu se rozumějí například stav tísně prodávajícího nebo kupujícího, důsledky přírodních či jiných kalamit. Osobními poměry se rozumějí zejména vztahy majetkové, rodinné nebo jiné osobní vztahy mezi prodávajícím a kupujícím. Zvláštní oblibou se rozumí zvláštní hodnota přikládáná majetku nebo službě vyplývající z osobního vztahu k nim. Obvyklá cena vyjadřuje hodnotu věci a určí se porovnáním.“

Dalšími způsoby přípustného oceňování majetku jsou v zákoně uvedeny [16]:

- **nákladový způsob**, který vychází z nákladů prokazatelně vynaložených na pořízení předmětu,
- **výnosový způsob**, vycházející z výnosu, který plyne z předmětu. Buď skutečně dokázaného, nebo obvykle ziskatelného,
- **porovnávací způsob**, kde se ocenění provádí porovnáním se stejným nebo obdobným předmětem,
- **oceňování podle kurzové hodnoty**, zaznamenané na trhu ve stanoveném období.

4.2 Vnitřní směrnice

Problematika vnitropodnikových směrnic se řídí platnou českou účetní legislativou, viz výše. Je povinností každé účetní jednotky, vytvořit si vlastní vnitřní směrnice pro vedení účetnictví. Koná se tak proto, aby účetní jednotka měla jasně stanovený postup řešení pro ty účetní případy, u kterých zákon dává více variant možného řešení. Tím by měl být zachován stejný postup u stejných účetních případů v daném podniku napříč časem. [17]

Hana Kovalíková ve své publikaci „Vnitřní směrnice pro podnikatele“ prezentuje ucelený návod a doporučení, jak sestavit vnitropodnikovou směrnici. Uvádí 42 dílčích směrnic, které podnik může zařadit - náležitosti účetních dokladů, problematika podpisových záznamů a odpovědných osob, zásob, oceňování majetku, časové rozlišení, opravné položky, cestovní výdaje, inventarizace majetku, archivace, tvorba fondů, a mnoho dalších. [17]

Věnuje se i aktuálním účetním operacím, které doporučuje zanést do směrnic, jako např. harmonogram zpracování účetní závěrky, postup při pořízení telefonů za 1 Kč, nebo poskytování nápojů zaměstnancům na pracovišti. [17]

4.3 Postihy dle legislativy

Podmínky české účetní legislativy stanovují výše postihů pro správní delikty a přestupky v zákoně o účetnictví, a hrubší porušení zákona, se kterým je spojeno až možné odnětí svobody, v trestním zákoníku.

4.3.1 Trestní zákoník

Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění definuje §254 trestního zákoníku [18].

- 1) Kdo nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen, **kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, nebo kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady změní, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají,** a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
- 2) Stejně bude potrestán, **kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v podkladech sloužících pro zápis** do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek anebo v takových podkladech zamlčí podstatné skutečnosti, kdo v podkladech sloužících pro vypracování znaleckého posudku, který se přikládá k návrhu na zápis do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo v takových podkladech zamlčí podstatné údaje, nebo kdo jiného ohrozí nebo omezí na právech tím, že bez zbytečného odkladu nepodá návrh na zápis zákonem stanoveného údaje do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek nebo neuloží listinu do sbírky listin, ač je k tomu podle zákona nebo smlouvy povinen.
- 3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku značnou škodu.
- 4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku škodu velkého rozsahu.

4.3.2 Postihy v Zákoně o účetnictví

Přestupkům a správním deliktům se věnuje §37 zákona o účetnictví. **Přestupek je obdoba správního deliktu, s tím rozdílem, že delikventem je podnikatelský subjekt.** Terminologie přestupku se používá pro ostatní účetní jednotky, které nepodnikají. [5]

Tato práce je zaměřena na podnikatelské subjekty, proto autorka uvádí pouze relevantní výňatek ze zákona o účetnictví, zaměřený na podnikající účetní jednotky.

1) Účetní jednotka, která je podnikatelem, se dopustí správního deliktu tím, že v souladu s platnou legislativou [5]:

- a) nevede účetnictví,
- b) nesestaví účetní závěrku, nebo nesestaví účetní závěrku ke dni stanovenému, nebo nevyhotoví výroční zprávu,
- c) nevede účetnictví věrně a poctivě, s cílem co nejvíce se přiblížit skutečnosti,
- d) vede účetnictví v rozporu se zákonem,
- e) její sestavená účetní závěrka neobsahuje všechny povinné součásti,
- f) nepoužije pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy, i když patří do skupiny, které tato povinnost ze zákona vyplývá,
- g) nemá účetní závěrku ověřenou auditorem, nebo nemá výroční zprávu ověřenou auditorem,
- h) nezveřejní účetní závěrku nebo výroční zprávu,
- i) nesestaví účetní výkazy za dílčí konsolidační celek státu nebo účetní výkazy za Českou republiku, ač je k tomu povinna,
- j) neuschová účetní záznamy předepsaným způsobem,
- k) nezajistí podmínky pro předávání účetních záznamů do centrálního systému účetních informací státu způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem, nebo nepředá účetní záznam do centrálního systému účetních informací státu, ač jí tuto povinnost stanoví zákon nebo jiný právní předpis.

2) Konsolidující účetní jednotka se dopustí správního deliktu tím, že v souladu s platnou legislativou [5]:

- a) nesestaví konsolidovanou účetní závěrku, nebo nesestaví konsolidovanou účetní závěrku ke dni stanovenému, nebo nevyhotoví konsolidovanou výroční zprávu,
- b) jí sestavená konsolidovaná účetní závěrka neobsahuje všechny povinné součásti,
- c) nemá konsolidovanou účetní závěrku ověřenou auditorem, nebo nemá konsolidovanou výroční zprávu ověřenou auditorem.

Výše pokuty za správní delikt

Výše pokut je dle Zákona o účetnictví stanovena následovně [5]:

6 % hodnoty aktiv celkem, jde-li o správní delikt nevedení účetnictví, nesestavení účetní závěrky nebo výroční zprávy, či nesestavení v zákonném termínu, nebo nerespektování mezinárodních účetních standardů při vedení účetnictví a sestavení účetní závěrky.

3 % hodnoty aktiv celkem, jde-li o správní delikty uvedené v odstavci 1) výše, vyjma již jmenovaných u pokuty 6% hodnoty aktiv a písmene k),

3 % hodnoty konsolidovaných aktiv celkem, jde-li o správní delikt podle odstavce 2,

5 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. k) a není-li dále stanoveno jinak.

Společná ustanovení

V zákoně o účetnictví se dále postihům věnuje § 37ab - **Společná ustanovení ke správním deliktům**, který upravuje odpovědnost: *„Právnícká osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila. Při určení výše pokuty právnícké osobě, se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, době trvání a okolnostem, za kterých byl spáchán. Od uložení pokuty za správní delikt podle § 37a odst. 1 písm. k) lze upustit.“* [5, strana 38]

Dále §37ab **upravuje promlčení**: *„Odpovědnost právnícké osoby za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm nezhájil řízení do 1 roku ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 3 let ode dne, kdy byl spáchán.,, „Správní delikty podle tohoto zákona v prvním stupni projednává finanční úřad, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.,, [5, strana 38]*

5 Kreativní účetnictví v praxi

V další části této práce se autorka věnuje demonstrování kreativního účetnictví na praktických příkladech, ať již smyšlených, či skutečných.

5.1 Možná úskalí

Komplikace či problémy vznikají denně v mnoha podnikových procesech. Ani v účetnictví tomu není jinak. Mnohdy se však jedná o pochybení neúmyslné, je tedy důležité nezaměřovat jej za kreativní účetnictví.

5.1.1 Lidský faktor

Napříč účetnictvím vznikají nedostatky, neb se jedná o problematiku vedenou lidským faktorem, a ten nikdy nebyl, není, a nebude 100% bezchybný.

Každého jedince ovlivňují denně stovky podnětů, které zasahují do rozhodování a úsudku. Analytická psychologie prokazuje, že žádný jedinec není dnes v úsudku zcela stejným, jako byl včera nebo před týdnem. [19]

Těmto skutečnostem nelze zabránit a na celkovém obraze účetnictví se projevují. Je tedy na vlastnících podniku, aby věnovali dostatečnou pozornost účetnímu oddělení.

Diskuze

V zájmu snižování nákladů napříč podniky, je v současnosti využíváno oblíbených nástrojů efektivity typu lean, kaizen, 5S, aj.. Řada podniků volí cestu snižování mzdových nákladů v rámci zvyšování efektivity a zavádění štíhlé výroby.

Taková opatření neminou ani účetní oddělení, přičemž výstupem bývá snížení stavu zaměstnanců či jejich nahrazení „levnějšími“. Realita je taková, že juniorské účetní mají mzdový standard až o polovinu nižší než seniorské. Pro podnik to znamená obrovský mzdový náklad na povinných odvodech za zaměstnavatele. Mnohé společnosti tedy volí raději necertifikovanou „juniorštější“ účetní s kratší praxí, než „drahou certifikovanou účetní“. Stav vedení účetnictví tomu pak může odpovídat.

Autorka vnímá jako problém především přetěžování účetního oddělení na úkor zvyšování efektivity, kdy se řada podniků dopouští porušování zákoníku práce tím, že nalézají cesty

jak obcházet vykazování přesčasů a nařizují jich pracovníkům více, než zákonem povolených 150 hodin ročně. Ba co hůře, některé nejmenované společnosti přesčasy ani neproplácí, ani neumožňují vybrat formou náhradního volna, čímž jasně postupují protizákonně.

Autorka však, na základě informací přímo od jedinců, kteří v těchto procesech fungují, vnímá názor části veřejnosti takový, že jsou smířeni s těmito „stovkami hodin ročně zmizelých v černé díře“, a zmiňují „To je všude stejné, tak to prostě chodí.“ A proto se logicky zaměstnavatelé nechystají své postupy změnit, naopak zkouší zvyšovat tlak na zaměstnance napříč podnikem a dojít tak k co největší ziskovosti, ačkoli často na úkor zdraví zaměstnanců. To se promítá i do účetního oddělení, které v případě „pokrácení personálu“ přetéká haldami účetních dokladů, které musí účetní každý měsíc do účetní uzávěrky zpracovat. Reálně to může znamenat pracovní dobu až 2 týdny z měsíce vkuse minimálně 10 hodin denně, včetně víkendů.

Nedostatečně zkušeni účetní proto nemusí být jediným nedostatkem. **U některých jedinců se vyskytuje např. nedbalost spojená se syndromem vyhoření, což může mít pro stav účetnictví fatální následky.**

5.1.2 Chyby v účetnictví

Rozdíl mezi chybou a kreativním účetnictvím spočívá v úmyslnosti. Chyba je vždy konána neúmyslně, a podnik ji chce napravit. Zatímco praktiky kreativního účetnictví a účetních podvodů jsou konány s úmyslem nebýt odhaleny.

Původ účetní chyby může být z [6]:

- **nevědomosti** – mezery ve znalostech účetní legislativy, či nedostatečné vnitřní směrnice. Účetní zde zkrátka tápe jaký postup použít a rozhodne se chybně,
- **nedostatku informací** – nedostatek podkladů pro správné zaúčtování daného případu, nedostatečná znalost skutečnosti, aj. Zde může figurovat i chybně vypracovaný účetní doklad, např. cestovní příkaz, který nevyhotovila účetní, ale jiný zaměstnanec chybně,
- **nepozornosti** – chyba při zpracování účetních dat. Může se objevit i při časovém presu, přepracování, či vyrušování,
- **účetního software** – aktuálně je vedení účetnictví bez účetního software již minulostí. Důležitá je proto archivace dat a správně nastavený účetní program na aktuální sazby a procesy dle platné účetní legislativy, např. změny v DPH!

Podporu software zajišťují společnosti, které systém poskytují, čili lze konkrétně na míru žádat nastavení modulů na míru dané společnosti či aktualizaci dat.

Účetní a daňový makléř, daňový poradce

Pro minimalizaci účetních chyb je v praxi možné využít služeb **účetního a daňového makléře**, který se specializuje na zjištění chybovosti a reálnosti účetních a daňových dat, kontrolní činnost, opravy chybných zaúčtování a zavádění a dodržování dohodnutých postupů v účetní a daňové oblasti.

Daňový poradce řeší vše kolem komunikace s daňovými úřady a výpočtu daní z účetních dat. Nezodpovídá za správnost účetních dat, ale v praxi se na tuto problematiku zpravidla také zaměřuje.

„Účetní a daňový makléř kombinuje výhody daňového poradce spolu s praktickými řešeními a praktickou kontrolou s cílem optimalizace daňového základu. Navíc za vše osobně odpovídá.“ [20]

Služby účetního a daňového makléře, či daňového poradce nejsou pro podnik levnou záležitostí, nicméně ani zcela nedostupnou. Pro nápravu možných účetních chyb a správné plnění daňové povinnosti mohou být jistě přínosnou cestou.

5.1.3 Nedostatečně vedené vnitřní směrnice

Jak již autorka zmínila v teoretické části, povinností každé účetní jednotky je vést vnitřní směrnice.

„Přestože každoročně ve své publikaci na tuto povinnost upozorňuji, stále se v praxi setkávám s tím, že v mnoha účetních jednotkách směrnice chybí, nebo jsou vytvořené jen v malém počtu.“ [17, strana 6]

Vedení podniku zpravidla nechává tvorbu směrnic na samotných účetních, ačkoli nejlepším doporučeným řešením je varianta spolupráce různých podnikových oddělení a případně i externího auditora.

Existence směrnic je klíčová pro ty účetní případy, pro které dává účetní a daňová legislativa možnost volby postupu. Do směrnic by proto mělo být zaneseno např. časové rozlišení nákladů a výnosů, u kterého si účetní jednotka volí, zda je bude časově rozlišovat či nikoli.

Vnitropodnikové směrnice hrají roli napříč podnikem, neb se dotýkají všech zaměstnanců, charakterizují vhodné postupy, definují zodpovědné osoby a tím minimalizují riziko porušování zákona z důvodu jeho neznalosti zaměstnanci. Celkově jednoznačně dané přehledné směrnice urychlují a usnadňují řešení problémů napříč podnikem a činí tak jeho činnost efektivnější. Jsou platné pro všechny zaměstnance a jejich nerespektování může být hodnoceno jako porušení pracovní kázně.

Velkým přínosem pečlivě zpracovaných vnitropodnikových směrnic je také orientace finančního úřadu aj. kontrolních institucí v procesech účetní jednotky.

5.2 Motivy a stimuly k praktikování kreativního účetnictví

Trh nese nezměrný počet úmyslů a záměrů všech zúčastněných. Každý subjekt pro uskutečnění svého záměru vyvíjí určité úsilí.

Motiv versus stimul

Stimulací rozumíme úsilí vzbudit v jedinci potřebu učinit záležitost, která je předmětem stimulu. Přichází tudíž k jedinci jako podnět zvenku. Zatímco motiv je vnitřní pohnutka, jakási touha pro uskutečnění nějaké potřeby, která vede jedince ke konání.

5.2.1 Management

Manažeři jsou od vlastníků společností stimulováni vést své oddělení/svěřený podnik tím nejlepším směrem, a to zpravidla sofistikovaným systémem odměn a prémie. Prémie mohou být nastaveny procentuelně ze zisku společnosti, nebo z částky meziročního navýšení zisku společnosti. Což vede k motivaci manažerů vykazovat co nejvyšší zisk či co nejvyšší meziroční navýšení.

V následujících kapitolách se autorka odkazuje na praktiky reálných podniků, které si nepřejí být jmenovány.

Praktiky kreativního účetnictví – management supermarketů

V praxi se setkáme i s nastavením určité podmíněné ziskovosti podniku jeho vlastníky, která je dána jako podmínka pro daného ředitele pro udržení ve funkci. Tyto postupy se týkají především supermarketů a hypermarketů, kde je stanoven cílový zisk na metr čtvereční, který když ředitel nesplní, je okamžitě sesazen a ztrácí nárok i na velmi vysoké roční prémie, které se vyplácí po zhodnocení ročního hospodaření.

Zde je tedy motivace managementu pro splnění ziskovosti opravdu vysoká a netají se využíváním metod kreativního účetnictví.

Praktiky kreativního účetnictví – zkreslení mzdových nákladů

V některých výrobních závodech v ČR, které jsou dceřinou pobočkou zahraniční společnosti, se uplatňuje systém vyplácení odměn vyššímu managementu procentuelně z finančního ukazatele, který vychází z rozdílu příjmů a provozních nákladů závodu. V tomto případě se management v praxi rozhodl využívat kreativní metody zkreslení provozních nákladů převedením části zaměstnanců do dočasného přidělení pod personální agenturu. Tím dosahují drtivého snížení vykázaných provozních nákladů, neb výdaje za tyto zaměstnance vykazují v účetnictví mimo provozní náklady.

5.2.2 Snaha o snížení daní

Tato snaha je velice patrná napříč všemi účetními jednotkami podléhající zdanění. Daň z příjmu se vypočítává z vykazovaného zisku.

Vlastník podniku zde čelí pokušení využít kreativní zásahy do účetnictví k vykázání co nejnižšího zisku, pro co možná nejnižší hodnotu zdanění.

Po prostudování mnoha výsledků výročních zpráv zveřejněných na internetu, na jaře 2014, autorka konstatuje velmi zřejmé podezření o snahu k minimalizaci daňové zátěže u řady podniků. Společnosti vykazují velmi často zisk do 20 000 Kč, ačkoli svou velikostí a rozsahem finančních toků, kterými během účetního období operují, jsou takové výsledky poněkud zavádějící. Některé společnosti dokonce vykazují výsledek hospodaření kolem nuly či s mírnou ztrátou.

Motiv dosažení minimálního zdanění vyplývá z přirozené potřeby maximalizace zisku z podnikání.

5.2.3 Tlak ze strany investorů

Podmínky finančního trhu jsou náročné, a investoři velmi pečlivě vybírají, na který podnik se zaměří.

I v oblasti čerpání finančních prostředků formou úvěrů od bankovních aj. institucí platí striktní posuzování, zda podnik splní podmínky k získání úvěru. Zde je tudíž stimulem investor a jeho podmínky, které vedou podnik k zamyšlení, jakým způsobem zlepšit svou prezentaci. A kreativní účetnictví se opět nabízí.

5.3 Mimobilanční financování v praxi

Jak již autorka zmínila v teoretické části, u této metody se nemusí objevit financování společnosti v její rozvaze, nýbrž figuruje v rozvahách jiných společností. Dochází k tomu prostřednictvím převodu závazků či pohledávek na jiné společnosti.

5.3.1 Zaměňování finančního a operativního leasingu

Finanční leasing je základním typem leasingu, při kterém je financovaný předmět ve vlastnictví leasingové společnosti po celou dobu trvání leasingové smlouvy a do vlastnictví splátce přechází až po splacení celé částky.

Speciálním typem finančního leasingu pak je **tzv. zpětný leasing, kdy majitel prodá leasingové společnosti nějaký předmět a poté si ho od této společnosti zpět pronajímá formou leasingu**. Daný předmět po doplacení leasingu získá majitel zpět do svého vlastnictví.

Operativní leasing se od finančního liší především tím, že předmět leasingu zůstává ve vlastnictví leasingové společnosti i po ukončení leasingové smlouvy. Členit můžeme operativní leasing na leasing s otevřenou a uzavřenou kalkulací. V případě uzavřené kalkulace je v ceně leasingu zahrnuta i paušální částka na servis a služby spojené s provozováním předmětu. U otevřené kalkulace jsou tyto výdaje hrazené stylem záloh.

Mezinárodní účetní standardy přímo definují, že **při nezachycení finančního leasingu v rozvaze společnosti může dojít ke zkreslení ekonomické situace podniku a tím ke zkreslení finančních ukazatelů**. V případě leasingu operativního jsou jednotlivé splátky vykazovány jako náklad ve výsledovce společnosti a to rovnoměrně po celou dobu splácení

předmětu. **Tento druh leasingu tak nenalezneme v záznamech o aktivech společnosti a nevykazuje se ani závazek z leasingu.**

Mimobilanční financování se tak uplatňuje při klasifikaci leasingu společnosti a její výsledek má velký vliv na rozvahu společnosti a její finanční ukazatele. Klasifikováním leasingu do kategorie operativních zisků společnost možnost zahrnout splátky pouze do běžných nákladů a zabrání tak zhoršení svých finančních ukazatelů. Pozorovatele těchto ukazatelů tak získávají fiktivní hodnoty způsobené záměrným podhodnocováním majetku společnosti a objemu jejích závazků. [21]

5.3.2 Faktoring

Faktoring je metodou mimobilančního financování zabývající se oblastí finančních pohledávek. Obecně je definován jako **metoda pro financování krátkodobých úvěrů a jeho podstata tkví v prodeji krátkodobých pohledávek třetí straně nazývané faktor.** Společnost tak dříve získá finanční prostředky z pohledávky a zároveň se zbaví rizika spojeného s možností nedobytnosti pohledávky. [22]

Společnosti zabývající se faktoringem nabízejí dva druhy této služby. První možností je tzv. **regresní faktoring, kdy je při prodeji pohledávky dohodnut termín, do kterého musí být pohledávka faktoringové společnosti uhrazena,** jinak se vrací zpět na původního majitele. Neregresní faktoring pak takovýto termín nemá, avšak převzetí pohledávky faktoringovou společností je spojené s vysokými poplatky vzhledem k již popsáním rizikům. [22]

Kreativního účetnictví se využije tak, že převod pohledávky na faktora lze chápat jako prodej a proto se nemusí do rozvahy uvádět jak samotná pohledávka tak ani závazek, jenž by vznikl při nedobytnosti dané pohledávky. Převod je uveden pouze v hospodářském výsledku společnosti pod položkou ztrát. Druhou možností je převod uvést jako úvěr u faktoringové společnosti a tak zabránit ovlivnění hospodářského výsledku společnosti. [22]

5.3.3 SPE (special purpose entity)

SPE neboli podnik se „speciálním účelem“ je pojem označující fiktivní společnosti vytvářené za účelem „pomáhat“ společností nést podnikatelské riziko a zároveň mohou takovéto společnosti být využity k převedení nežádoucích závazků a aktiv. Za sídlo se těmito společnostem nejčastěji volí exotické destinace s co nejnižším daňovým zatížením. [23]

Většinou jsou SPE zakládány tak, aby nemohlo dojít k přílišnému spojení s mateřskou společností. To znamená, že případné stížnosti investorů na daný SPE se nemohou vztahovat zároveň i na společnost, jež tuto SPE založila. **Díky tomu, že jednotka SPE je upravována odlišnou legislativou, nemusí být součástí konsolidované účetní závěrky původní společnosti**, která ji založila. Existence SPE, lze tedy u zakládající společnosti vypátrat pouze dle investic v rozvaze. [23]

SPE mohou být využívány k financování rozsáhlých projektů, kde mohou nést riziko tak, že nedopadá na zakládající společnost. Rizikovou oblastí je však využívání SPE k zakrývání dluhů společnosti. Společnost využívající takto SPE se navenek zdá prosta velkého množství závazků, avšak skutečnost je taková, že většinu svých závazků pouze převedla na SPE jednotky. Jak dalece mohou takovéto praktiky zasáhnout do fungování společnosti a jak rozsáhlé následky toto chování má názorně popisuje kauza Enron o níž se autorka zmiňuje v kapitole 6. [23]

5.3.4 Zkreslené vykazování dluhů

Dluhy neboli závazky společnosti se definují jako budoucí snížení majetku v důsledku jejich úhrady. Dluhu se nelze vyhnout, ani ho odsunout na jinou společnost. Závazky společnosti se dělí na jisté, nejisté a podmíněné. [3]

Závazek podmíněný je definován jako potencionální závazek, jenž je důsledkem závazků minulých a jehož existence je daná nejistými událostmi v blízké budoucnosti, nad nimiž nemá společnost plnou moc. Takovýto závazek se nevykazuje, jelikož není pravděpodobné, že společnost bude mít k vyrovnání závazku dostatečné prostředky, anebo není možné přesně určit množství potřebných prostředků pro jeho uhrazení. Podmíněné závazky se nevykazují v účetních výkazech a v přílohách se zveřejňují pouze v případě, že pravděpodobnost jejich uhrazení není příliš malá. [3]

Od podmíněného závazku se nejistý závazek liší tak, že pravděpodobnost jeho uhrazení je velká a lze přesně stanovit množství potřebných prostředků. Nejisté závazky se pak vykazují v rozvaze prostřednictvím rezerv.

Vzniká tak poměrně velký prostor pro kreativní účetnictví, jelikož pouhým tvrzením, že pravděpodobnost uhrazení závazku je velmi malá nebo že nelze s přesností odhadnout množství prostředků pro jeho uhrazení, mohou společnosti ovlivňovat velikost a množství svých závazků a tím také svůj hospodářský výsledek. [3]

5.4 Problematika oceňování

Je otevřenou záležitostí, která dává podniku určité pole působnosti rozhodnutí, jakým způsobem ocenit pořizovaný majetek a zda bude využívat jeho přeceňování. Metody oceňování aktiv dle platné legislativy definovala autorka v teoretické části této práce.

Pořízení majetku ve vlastní režii

Není pevně stanoven postup u oceňování majetku pořízeného vlastní výrobou, neb u nepřímých nákladů zahrnující energie aj., je velmi těžké určit přesnou výši.

Nepřímé náklady jsou proto posuzovány třemi možnými způsoby:

- a) Nejsou do pořizovací ceny vůbec zahrnovány. V účetnictví se tedy pohybují pouze v podobě přírůstku variabilních nákladů ve spojení s využíváním nového majetku.
- b) Pouze oportunitní náklady. Jsou do ceny majetku zahrnuty ty náklady, které vznikly z důvodu upřednostnění pořízení majetku vlastní výrobou místo jeho koupě.
- c) Proporcionálně. Považuje nepřímé náklady u pořízení majetku vlastní výrobou srovnatelné s výrobou běžných výrobků, a proto přiřazuje nepřímé náklady do vstupní ceny ve stejných proporcích. [16]

Slevy

Další problematickou oblastí mohou být slevy v případech, kdy je sleva domluvena, ale nakonec se neuskuteční. Například pokud je sleva podmíněna splněním nějaké skutečnosti. [6]

Modelový příklad číslo 1:

Společnost ABC s.r.o. nakoupila výrobní linku za 1 000 000 Kč. Byla ji nabídnuta sleva 5%, pakliže uhradí cenu linky do 20 dnů. Společnost ABC s.r.o. však uhradila fakturu za linku až po 60 dnech, proto nakonec slevu nezískala.

Případ může být účtován:

- a) Jako možné snížení pořizovací ceny, které však neproběhlo, čili se nijak v účetnictví nepromítne.
- b) Zaúčtování neposkytnuté slevy 50 000 Kč jako pokuty, která se dotkne nákladů ve výsledku hospodaření.

Přeceňování aktiv

Dává podnikům možnost zanášet do účetnictví přecenění majetku způsobené změnou tržní hodnoty či jinými ukazateli. Předpisy české účetní legislativy se tomuto přecenění věnují a definují jej, v mnohých případech jej dokonce zakazují. U některých položek je ale cesta ke změně hodnoty aktiv otevřená. [16]

Oceňování investic

U investic je výskyt oceňování a přeceňování též možností aplikace kreativního účetnictví, proto je tato metoda další zmíněnou. Již při rozdělení investic na krátkodobé a dlouhodobé, se jedná o účtování dle záměru při koupi investice. Pokud podnik plánuje investici do roka zobchodovat, jedná se o krátkodobou. To se však během roka může změnit a investice převést na dlouhodobou.

Účetní předpisy usilují o zamezení volného převádění investic mezi krátkodobými a dlouhodobými prostřednictvím sestavení definic jednotlivých skupin finančního majetku, vystihujících jeho krátkodobost a dlouhodobost. [16]

Krátkodobé investice lze je klasifikovat jako oběžné aktivum. Musí splňovat podmínku okamžité schopnosti obchodovatelnosti a neměly by se zdržet v podniku déle než jeden rok.

Rozporuplné je vykazování krátkodobých investic v rozvaze.

Pro jejich oceňování může být použita [6]:

- **Pořizovací cena**, která zahrnuje i náklady spojené s pořízením vč. vedlejších. V praxi se jedná např. o provize za zprostředkování, poplatky, aj. Tato metoda je však kritizována pro nesjednocení vstupních cen totožných investic, které může nastat při jejich pořízení v různém čase. Následným prodejem investice může podnik vykázat větší či menší zisk dle toho, kterou investici z účetnictví použije.

Modelový příklad číslo 2 [6]:

Podnik ABC s.r.o. pořídil 2 totožné investice. U obou použil ocenění pořizovací cenou. Investici A pořídil v lednu 2013 a investici B v červenci 2013. Cena investice A byla 100 000 Kč, cena B již 120 000 Kč. V listopadu podnik prodal investici za 150 000 Kč.

V účetnictví se to může projevit buď:

- a) Zisk 50 000 Kč, když k účtování použije investici A.
- b) Zisk 30 000 Kč, pokud použije investici B.

- **Tržní cena**, která se odvozuje z hodnoty obchodovatelných cenných papírů na burze. Zde však není sjednoceno, zda použitá cena se má použít pro celé portfolio investic, či jednotlivé skupiny, či položky.

Dlouhodobé investice se v praxi se oceňují pořizovací cenou nebo zůstatkovou hodnotou.

5.5 Problematika odpisů

Dle zákona o účetnictví, by měly odpisy vystihovat trvalé snížení hodnoty majetku a co nejvíce se při tom přibližovat skutečnosti. [5]

Ovšem v praxi se jedná o možná nejvíce zneužívanou oblastí účetnictví. Z důvodu otevřené možnosti subjektivního posouzení snížení hodnoty majetku.

Výše odpisů je reálně závislá na:

- Výši určené vstupní ceny.
- Očekávané doby životnosti.
- Očekávané hodnoty na konci životnosti majetku, kde může figurovat zbytková, vyřazovací či uchráněná cena.

5.5.1 Používané metody

Existence více metod je založená na předpokladu, že různý majetek se různě odlišnými způsoby opotřebovává. Pro vystižení skutečného opotřebení proto účetní předpisy uvádí tyto 3 metody níže [15].

a) Lineární metoda

Za předpokladu, že se majetek opotřebovává zcela rovnoměrně po celou dobu své životnosti, stanoví účetní jednotka odepisování touto metodou. Částka zahrnovaná do výše odpisu za určité období, se jednoduše vypočte podílem vstupní ceny a očekávané životnosti majetku.

b) Metoda založená na výkonu

Nesou odhad výkonu, který bude spojen s opotřebením majetku. Určí se buď jako počet hodin, nebo počet kusů, které vyprodukuje.

c) Zrychlené odepisování

Zachycují nerovnoměrné rozpouštění vstupní ceny majetku do nákladů po dobu jeho životnosti. Možností výpočtu existuje několik, porovnávají součet odpisů a nákladů vynaložených na opravy majetku. Neb se předpokládá, že první rok podnik do oprav nebude investovat, jsou odpisy nejvyšší. S postupně rostoucími náklady na opravy poté výše odpisů klesá.

5.5.2 Období odepisování

V praxi je možné v souladu se zákonem zanášet odpisy do účetnictví buď každý měsíc, nebo jen jednou ročně. [5]

Při ročním zhodnocení hospodaření podniku jsou obě metody totožné, ale pakliže podnik hledí průběžně na své výsledky hospodaření během účetního období, může roční zanášení odpisů průběžné výsledky značně zkreslovat. Další nevýhodou ročního účtování odpisů je problematická situace kolem majetku pořízeného v průběhu účetního období. Je možné jej odepisovat pouze půl roku, nebo v případě, že byl pořízen v prvním půlroce zahrnout roční výši odpisů.

Pokud se například odměňování managementu společnosti vypočítává z čtvrtletních ukazatelů, je jednoznačně na místě odpisy účtovat minimálně s čtvrtletní periodikou, ač se to může křížit se zájmy managementu a vyžadovat větší vytížení pro účetní oddělení.

6 Případová studie

Autorka zvolila subjekt pro hodnocení možné aplikace metodiky kreativního účetnictví v praxi a související demonstraci změn, které by se aplikací těchto metod projeví jako změna ve výsledku hospodaření podniku.

Z důvodu nedostupnosti reálných informací o probíhajících praktikách kreativního účetnictví v podnicích, zvolila autorka zpracování hypotézy formou případové studie, konkrétně zacílené na rezervy.

6.1 Představení zvoleného podniku

Zvoleným podnikem je Česká pošta s.p. Tento státní podnik je právnickou osobou provozující podnikatelskou činnost s majetkem státu. Podnik byl založen ke dni 1. 1. 1993 a funkci zakladatele k tomuto dni vykonávalo Ministerstvo dopravy a spojů. Sídlo Podniku je v Praze 1, Politických vězňů 909/4, Česká republika. Identifikační číslo je 47114983.

Hlavním předmětem činnosti České Pošty s.p. je:

- a) provozování poštovních služeb,
- b) provozování zahraničních poštovních služeb.

Orgány podniku jsou generální ředitel a dozorčí rada. Statutárním orgánem podniku je generální ředitel.

Vláda České republiky svým usnesením č. 836 ze dne 18. 7. 2007 uložila ministru vnitra zpracovat a předložit ministru financí nejpozději do 31. 12. 2008 zakladatelský privatizační projekt na majetek podniku formou založení akciové společnosti s tím, že 100 % akcií bude dočasně ponecháno Ministerstvu financí České republiky. Tento projekt byl na Ministerstvo financí České republiky předložen, nicméně v průběhu roku 2009, kdy mělo dojít k transformaci podniku na akciovou společnost, byla transformace podniku odložena. Nové datum transformace zatím nebylo stanoveno. [24]

K vypracování této studie autorka čerpá z nejaktuálnější publikované výroční zprávy podniku, čili za rok 2012.

6.2 Rezervy

Tvorba rezerv neboli potenciálních závazků podniku, se řídí zákonem stanovenými pravidly. Neboť jsou zdrojem možných budoucích výdajů podniku, patří mezi dlouhodobé cizí zdroje krytí majetku a promítají se do pasiv. Stanovení výše daných rezerv je v kompetenci účetní jednotky. Účetní legislativa zde striktní postup neuvádí, nicméně účetní jednotka by měla tvořit rezervy smysluplně, s ohledem na zkušenost z minulých let a co nejlépe rezervu odvodit či odhadnout.

Tvorbou rezerv je naplňována všeobecně uznávaná účetní zásada opatrnosti. Jsou určeny k pokrytí budoucích závazků s jasně daným účelem, ale nemusí být jistá výše závazku a datum plnění. Autorka se zde zaměří na rezervy České Pošty s.p. v souvislosti s možností aplikace kreativního účetnictví.

Tvorba rezerv v podniku Česká pošta s.p.

Ve zveřejněné výroční zprávě za rok 2012 podnik uvádí tvorbu rezerv, pokud má současný závazek a je pravděpodobné, že bude na vypořádání tohoto závazku třeba vynaložit vlastní zdroje a existuje spolehlivý odhad výše závazku.

Konkrétní tvorbu rezerv včetně porovnání s účetním obdobím 2011 uvádí obrázek číslo 6 níže.

Tabulka č. 1: Tvorba rezerv podniku Česká pošta s.p.

(mil. Kč)	Zůstatek k 1. lednu 2011	Tvorba	Rozpuštění/ použití	Zůstatek k 31. prosinci 2011	Tvorba	Rozpuštění/ použití	Zůstatek k 31. prosinci 2012
Sociální a zdravotní pojištění	95	154	-95	154	138	-154	138
Nevybraná dovolená	140	169	-140	169	196	-169	196
Zaměstnanecké požitky	190	0	-12	178	2	-9	171
Rezerva na odstupné vč. konkurenčních doložek	336	124	-336	124	78	-124	78
Nenárokové složky mezd	0	236	0	236	181	-236	181
Ostatní	116	6	-48	74	18	-74	18
Celkem nedaňové rezervy	877	689	-631	935	613	-766	782
Rezerva na opravy	60	0	-60	0	0	0	0
Celkem daňové rezervy	60	0	-60	0	0	0	0
Celkem	937	689	-691	935	613	-766	782

Zdroj: [24, strana 97]

Analýza rezerv

Rezervu na sociální a zdravotní pojištění tvoří podnik zejména na odvody k nevyplacené části smluvních mezd, odměnám za výsledek hospodaření, nevybrané dovolené a ostatním bonusům souvisejícím se mzdovou oblastí. [24]

Je patrné velmi přesné tvoření rezervy, kdy podnik na základě přesného odhadu plánovaných výdajů během roku 2011 vytvořil rezervu na sociální a zdravotní pojištění ve výši 154 milionů, kterou v plné výši v roce 2012 vyčerpal na daný účel.

U položky **nevybrané dovolené** je situace totožná jako u rezervy na sociální a zdravotní pojištění, čili je zde jasně patrné přesné vyčíslení potřebné částky, které nabylo skutečnosti a rezerva byla tedy v plné výši využita.

Dále podnik vytváří rezervu na **zaměstnanecké požitky**, které vyplývají z kolektivní smlouvy. Jedná se o příspěvky na penzijní připojištění a životní pojištění a zaměstnanecké požitky typu:

- odměny při pracovních jubileích,
- odměny při životních jubileích,
- odměny při odchodu do důchodu.

Odměny při odchodu do důchodu spadají do kategorie zaměstnaneckých požitků po skončení pracovního poměru. Nárok na tyto požitky je podmíněn setrváním zaměstnance v pracovním poměru po určitou dobu, např. do dosažení důchodového věku v případě odměn při odchodu do důchodu nebo do vzniku nároku na odměnu v případě odměn při životních a pracovních jubileích. Odměna při odchodu do důchodu je fixní částka závislá na počtu let pracovního poměru nezávislá na růstu mezd. [24]

Pro vyčíslení výše rezervy vychází podnik z hodnoty závazků z dlouhodobých zaměstnaneckých požitků k rozvahovému dni, stanovené s použitím metody plánovaného ročního zhodnocení požitků.

Podnik vykazuje ke konci účetního období 2012 zůstatek rezerv na zaměstnanecké požitky 171 milionů korun. Jelikož v roce 2012 došlo k uplatnění těchto rezerv ve výši 9

miliónů Kč, a v roce 2011 se jednalo o výši 12 milionů Kč, dalo by se domnívat, že navyšování zůstatku rezerv o další 2 miliony Kč, tedy na 171 milionů korun, není dle dostupných podkladů vhodným krokem pro věrný a poctivý obraz účetnictví.

Autorka je toho názoru, že další podklady, které bohužel nemá k dispozici, tuto problematiku objasňují o další skutečnosti a dokládají důvod tohoto konkrétního postupu u tvoření rezerv. Autorka se tak domnívá proto, že výroční zpráva je schválena auditorem bez výhrad.

Podnik rovněž vytvořil **rezervu na nenárokové složky mezd**, skládající se z předpokládané mimořádné odměny ze strany GŘ a dále ze subjektivní složky mezd včetně individuálních bonusů smluvních mezd.

Výše tvorby a čerpání rezervy na nenárokové složky mezd je za rok 2012 je 236 milionů Kč a za rok 2011 ji podnik netvořil ani nečerpal.

Rezerva na **odstupné** byla vytvořena v souvislosti s postupným snižováním počtu zaměstnanců v následujících letech, které bylo schváleno vedením a následně komunikováno zaměstnancům a odborům.

Tato rezerva vykazuje vyčíslení a čerpání ve výši 124 milionů Kč za rok 2012 a 336 milionů Kč za rok 2011.

Ostatní rezervy byly vytvořeny zejména za účelem pokrytí známých rizik k 31. prosinci 2012 a pravděpodobných ztrát z probíhajících soudních a mimosoudních sporů a z nich vyplývajících závazků.

6.3 Shrnutí

Vybraný podnik Česká pošta s.p. v účetním období 2012 netvořil daňové rezervy, ale pouze účetní. Ke zkrácení daňového základu tedy nemohlo dojít. U ostatních rezerv a jejich výše, je až na rezervu za zaměstnanecké požitky každá z rezerv tvořena v přesně vypočtené výši, která se skutečně naplnila při čerpání rezerv. U těchto rezerv jde tedy o učebnicový příklad jejich správného tvoření. U rezervy za zaměstnanecké požitky autorka vyjádřila nejasnost u výše rezervy, velmi převyšující prozatímní průběžné čerpání. Nicméně výroční zpráva nemůže obsáhnout všechny informace a skutečnosti, které by byly k profesionálnímu posouzení a vyvození závěru o podezření na kreativní účetnictví v oblasti rezerv potřebné.

Pokud má podnik důvody k tvoření takto vysokých rezerv za zaměstnanecké požitky, které si obhájil při ověřování účetní závěrky auditorem, autorka věří, že i tato položka je věrně a poctivě nastavena a rezervy podniku tedy nevykazují důvod k podezření z aplikace kreativního účetnictví.

7 Postihy v praxi

V účetnictví je obrovský prostor pro manipulaci s daty. Avšak účetní machinace jdou mnohem dál a často se jedná o miliardové částky.

7.1 Největší kauzy a postihy

Konkrétními příklady z praxe kreativního účetnictví uvádí autorka dvě z nejznámějších světových kauz.

Enron

První kauzu, možná nejznámější, uvádí autorka společnosti Enron [25], [26].

Vznikl v roce 1985 spojením dvou společností podnikajících v oblasti energetiky a tím získal do vlastnictví celoamerickou síť plynových potrubí. Původně se soustředil pouze na dodávky plynu, později se zaměřil i na elektřinu. Svůj vliv na trhu elektřiny společnost upevnila v podstatě jako monopol a určovala směr vývoje cen elektřiny. V nejproduktivnějším období zaměstnávala společnost průměrně 22 tisíc zaměstnanců ve 40 státech na celém světě.

Díky své velikosti a moci dokonce Enron ovlivňoval i politickou situaci v USA, generální ředitel společnosti, Kenneth Ley, byl blízkým přítelem prezidenta Spojených států George Bushe a společnost financovala mimo jiné i jeho volební kampaně.

Avšak pod povrchem docházelo k nelegálním činnostem, do nichž byli zapojeni ti nejzkušenější účetní a právníci. Kreativní účetnictví bylo užíváno téměř při každé účetní operaci, přesto se však položky pasiv společnosti, především cizí kapitál, neustále navyšovaly.

Vše vystoupilo na povrch v roce 2001, kdy došlo k výraznému poklesu cen akcií společnosti a sám ředitel společnosti odprodal velkou část svého podílu. Společnost Enron došla až ke ztrátě 638 miliard a snížení vlastního kapitálu o 1,2 miliardy dolarů.

Společnost nezachránilo ani napojení na vládu Spojených států a po poklesu ceny akcií z 80 dolarů za akcii na 1 dolar došlo k bankrotu společnosti s celkovým dluhem 3,2 miliardy dolarů. V následném trestním řízení bylo odsouzeno mnoho viníků, avšak nejhůře pád společnosti zasáhl akcionáře a samotné zaměstnance, kteří nedostali ani polovinu svých vkladů.

Podstata kreativního účetnictví v této společnosti tkví v používání fiktivních společností, jež Enron vedl jako své partnery. Čili používáním metody mimobilančního financování technikou SPE. Kvůli špatné finanční situaci nemohl Enron spolupracovat s reálnými společnostmi a tak se počet fiktivních partnerů (SPE) neustále navyšoval. Tyto fiktivní společnosti zakládány v daňových rájích uzavíraly s Enronem smlouvy na velké částky a nakupovaly velké množství akcií, čímž uměle navyšovaly jejich cenu.

Zisky v běžném období tak rostly, jelikož se počítaly jako rozdíl výnosů a nákladů. Tyto výnosy však byly pouze teoretické a nestávaly se příjmy, protože nikdy nedocházelo k uskutečnění uzavřených smluv. Zakládání fiktivních SPE probíhalo legálně, společnosti podávaly daňová přiznání a všechny další potřebné dokumenty. Veškerá činnost společnosti byla navíc schválena jak vlastními akcionáři, tak auditory ze společnosti Arthur Andersen.

Legislativa Spojených států přísně hlídá zasílání zisků do těchto tzv. offshorových společností (společnosti v daňových rájích), avšak to společnost Enron nepotřebovala, naopak na tyto fiktivní společnosti převáděla vlastní ztráty a tak zlepšovala své ukazatele.

Kreativní účetnictví se projevovalo i ve smlouvách s reálnými partnery. Enron vystupoval jako pojišťovací společnost a uzavíral s ostatními společnostmi pojišťovací smlouvy. Z těchto smluv pak dostávali velké částky jak samotní pojišťovací agenti, tak i ředitel divize. Smlouvy se uzavíraly na desetinásobek skutečné hodnoty pojišťovaného majetku, počítalo se s tím, že se v nejbližší době nic nepříhoda. Jelikož se však takto uzavíraly všechny smlouvy, došlo k nevyhnutelnému konci.

Kauza Enron patří mezi největší od bankovní krize v roce 1980 a poukázala na nutnost reformy etických kodexů společností a dohledu nad vedením. Důvodů pádu společnosti Enron existuje hned několik. Mezi první můžeme zařadit samotnou společnost Arthur Andersen, ve které docházelo k výrazným střetům zájmů. Působila totiž nejen jako auditorský orgán pro vstupní a výstupní kontrolu společnosti Enron, ale zároveň také jako poradce pro management této společnosti.

Nejzřetelnějším důvodem je však samotné fungování managementu společnosti. Nejen, že nevěnoval pozornost varovným finančním ukazatelům, dokonce tyto ukazatele uměle měnil a vytvářel tak dojem zdravé a silné společnosti. Svou chamtivostí tak odsoudil tuto společnost k bankrotu!

Společnost Enron byla názorným příkladem pokrokové společnosti, která se chopila příležitosti a dokázala se prosadit na vlastním trhu a později i na trzích dalších. Je však zároveň zřejmé, že ani takto velká a silná společnost nedokáže odolat vnitřnímu rozkladu

způsobenému přílišnými pravomocemi v rukou nekompetentních lidí hledících pouze na své zájmy. Zároveň tato kauza poukazuje na potřebu změny zákonů a regulací existujících ve Spojených státech.

MCI WorldCom

Další kauza je následující [26]. Stejně tak jako společnost Enron vznikla i MCI WorldCom spojením dvou jiných společností, přesněji to byly LDDS WorldCom a MCI Coummunications. Tato telekomunikační společnost byla založena roku 1983 a na trh s akcemi přišla v roce 1989. V následujících letech pak došlo k velkému nárůstu vlivu a velikosti společnosti odkupováním a přebíráním menší konkurence.

Zpráva o úpadku z útroby společnosti, která šokovala veřejnost v roce 2002, přivedla společnost do krizového stavu. WorldCom tak byla nucena požádat vládu Spojených států o ochranu před bankrotem. V rámci poskytnutí této ochrany došlo k rozsáhlému šetření příčin úpadku takto velké společnosti.

Bankrot společnosti WorldCom mnohonásobně předčil bankrot Enronu a je prozatím největším bankrotem v historii Spojených států. WorldCom zaměstnával kolem 85 tisíc lidí v 65 státech světa, jeho pád tak byl téměř dvojnásobně větší než u Enronu. Vzhledem k velikosti této společnosti byla vláda Spojených států nucena podniknout kroky pro ochranu národní bezpečnosti a ekonomiky. Vláda se nakonec rozhodla vyplatit alespoň ty největší věřitele a zároveň podnikla kroky pro stabilizaci telekomunikačního sektoru, který WorldCom ovládala.

Aktiva společnosti WorldCom dosahovala hodnoty 104 miliard dolarů a její konečný dluh se vyšplhal na 32 miliard. Již tyto hodnoty ukazují, o kolik větší dopad měl bankrot této společnosti na ekonomiku Spojených států.

Zároveň bylo zjištěno, že vedení společnosti WorldCom si svým podvodným jednáním nashromáždilo jmění v hodnotě téměř 2 miliard dolarů, avšak většina této částky jim byla zabavena a použita na vyplacení věřitelů.

Audit společnosti odhalil, že kreativního účetnictví bylo využíváno především v oblasti odpisování nákladů. Vedení společnosti totiž většinu svých nákladů zapisovalo jako dlouhodobá aktiva, přestože se jednalo o běžné náklady. Zde se tedy jedná o aplikaci nástroje kreativního účetnictví window dressing.

Rozdíl mezi těmito položkami je značný, neb dlouhodobá aktiva umožňují rozložení částky na delší dobu a tím zvýšení odpisů, zatímco u běžných nákladů se celá částka zapisuje v daném období. Mezi roky 2001 a 2002 dosáhla hodnota takto nesprávně zapsaných nákladů částky 3,8 miliardy dolarů.

Investicemi do dlouhodobých aktiv vedení společnosti uměle navyšovalo zisk společnosti a docházelo ke zlepšování stavu finančních ukazatelů. Machinací s náklady využívalo vedení společnosti především pro dosažení požadavků akcionářů a investorů.

Na první pohled by tato metoda kreativního účetnictví neměla až tak zásadní vliv na finanční zdraví podniku, avšak náklady je přímo ovlivňován ukazatel zisku před zdaněním EBITDA. Je to právě tento ukazatel, který je považován za nejpřesnější určení finančního zdraví podniku a proto se na jeho ovlivnění vedení WorldCom zaměřilo. Docházelo tak k výrazným zkreslením, kdy například v roce 2001 dosahoval dle zprávy společnosti ukazatel EBITDA hodnoty 10,5 miliardy dolarů, ale skutečná hodnota, zjištěná nařízeným auditem, byla pouze 6,3 miliardy. Navenek tak společnost působila velmi zdravě a ziskově zatímco docházelo ke stále větším ztrátám.

Při následných řízeních se vedení společnosti WorldCom přiznalo k aplikaci kreativního účetnictví ke zkreslení údajů v hodnotě téměř 4 miliard dolarů. Po opravě všech provedených změn v účetních položkách byla zjištěna celková ztráta společnosti ve výši překračující 1,4 miliardy. Řízený bankrot této společnosti byl předem zřejmou situací, přesto však výrazně ovlivnil děj na světové burze.

Tato kauza, spolu s kauzou Enron, spustila lavinu rozsáhlých auditů ve všech velkých společnostech působících na trhu Spojených států či nabízejících veřejně své akcie k odkoupení.

7.2 Kauzy v ČR

I v České Republice vyšlo na světlo světa několik kauz, ze kterých zde autorka některé uvádí [27], [28].

České aerolinie

České aerolinie (ČSA) jsou státním podnikem, založeným roku 1923 a tím se řadí mezi nejstarší letecké společnosti v Evropě. Původní název společnosti zněl Československé státní

aerolinie a společnost začínala občasnými vnitrostátními lety především na trase Praha - Bratislava.

Mezinárodní přepravu započala společnost po roce 1930, avšak začátek 2. světové války zhatil podnikatelské plány a veškerá letadla byla zabavena nacisty. Provoz společnosti byl obnoven po roce 1946 a došlo k přejmenování na Československé aerolinie. Letecká doprava zažívala v naší republice značný nárůst a tak stoupal i počet cílových destinací až do nynější podoby. V roce 1995 pak došlo k přejmenování na České aerolinie.

Monopol společnosti však postupně zmizel a zahraniční, postupně i tuzemská, konkurence na trhu dokázala nabídnout kvalitnější služby za nižší cenu. Od roku 2002 tak síla společnosti postupně slábne, především díky nevytíženým letadlům, stoupající ceně ropy a v neposlední řadě špatným krokům managementu, které mají za příčinu malé zisky.

Zlomovým bodem pro společnost je příchod Jaroslava Tvrdíka do čela společnosti v roce 2003. Ten ihned po svém příchodu započal kroky vedoucí k nákupu letadel za částku téměř 10 miliard korun a uskutečnil další chybná rozhodnutí, která postavila společnost ČSA do velmi složité situace.

Dle informací, které ze společnosti vynesl člen dozorčí rady Eduard Janota, začalo po příchodu nové hlavy společnosti docházet k výraznému využívání kreativního účetnictví. Při rozhovoru pro Rádio Česko Janota uvedl, že se ČSA začalo zbavovat svého majetku kvůli vylepšení cash flow ukazatelů a zároveň docházelo ke zpětnému pronajímání takto prodaného majetku, neboli aplikaci metody window dressing, opět za účelem zkreslení finančních ukazatelů.

Stejný zdroj pak dále sdělil informace poukazující na fakt, že zároveň docházelo k uvolňování rezerv společnosti za účelem vylepšení salda a také například k účtování neproletěných letenek.

Dalším zajímavým faktem spojeným s nástupem Jaroslava Tvrdíka do čela společnosti pak jsou finance vydané na poradenské služby. Na rozdíl od bývalého vedení ČSA, neváhal nový ředitel společnosti vynaložit nemalou částku, téměř 240 miliónů korun, na poradenství v záležitostech, které však nakonec nepřinesly společnosti žádný užitek, spíše jí naopak uškodily.

Poté, co oba hlavní protagonisté kauzy ČSA, Jaroslav Tvrdík a Eduard Janota, rezignovali na své posty v roce 2006, došlo ve společnosti k částečné restrukturalizaci, jejíž hlavní částí bylo výrazné snížení nákladů. To však vedlo i ke snížení platů pilotů a letušek, kteří na tento popud zareagovali stávkou.

I přes velkou snahu se však společnost z enormních dluhů, do kterých ji zavedl J. Tvrdík, nedokázala vzpamatovat a tak sáhla na podzim roku 2012 vláda k privatizaci společnosti. Vítězem privatizačního procesu se stala korejská letecká společnost Korean Air a získala tak 44 procentní podíl ve společnosti.

Na kauze ČSA lze vidět, že i prestižní společnost, která ještě v roce 2001 získávala jedno ocenění za kvalitní služby za druhým, nedokáže odolat nesmyslným krokům nekompetentního vedení. Smutným faktem tak je, že chloubka českého leteckého průmyslu už není zcela česká.

ČD Cargo 2008

Společnost je železniční nákladní přepravce, spadající do holdingu Českých drah. Účetní závěrka za rok 2008 při ověřování auditorem obdržela výrok s výhradou. Výrok zmiňoval použití kreativního účetnictví poskytující zaujatý obraz o výkonnosti a finanční pozici účetní jednotky. Auditor poukazoval na použití metody časového rozlišení revizí a oprav železničních nákladních vozů, neb pro použití této metody nebyl přesvědčen oporou v českých právních předpisech. [29]

Představenstvo mateřské společnosti rozhodlo o přepracování účetní závěrky a provedení mimořádného auditu. [29]

Přístup českých podnikatelů

Z pravidelné ankety Komory certifikovaných účetních vyplynulo, že 21% podniků očekává za rok 2013 aplikaci kreativního účetnictví od svých účetních. Což v reálu znamená cca 200 000 podniků! Dá se však předpokládat, že některé podniky se ze strachu k praktikám kreativního účetnictví nepřiznávají. [30]

Dále anketa uvádí, že cca 87% ze zásahů je za účelem zvýšení vykázané ziskovosti. Dále je žádoucí mezi českými podnikateli vykazovat snižující se zadluženost. [30]

Závěr

Kreativní účetnictví je důležitým tématem, kterému je v české účetní legislativě věnována stále větší míra pozornosti. Úsilí je zaměřeno na co nejjasnější vymezení správných účetních postupů, i na vymezení jasných postihů pro pachatele kreativního účetnictví, což autorka, na základě skutečností uvedených v této práci, vítá jako velmi potřebné.

Cílem této práce bylo poukázat na možnosti kreativního účetnictví v české účetní legislativě. Zároveň se snažila pojem kreativního účetnictví definovat, uvést účetní legislativu a spojitost s účetní etikou. Formulovala také zásady účetní etiky a obsah účetního kodexu a poukázala na možné motivy a stimuly, vedoucí podniky k využívání kreativního účetnictví. Neopomenula zmínit ani významné kauzy kreativního účetnictví v české legislativě i v zahraničí. V neposlední řadě pak tato práce zacílila na studii rezerv společnosti Česká pošta s.p. a možné kreativní účetnictví v této oblasti.

Teoretická část, do níž spadají kapitoly 1 až 4 přesně definuje veškeré výše popsané pojmy a také pojmy související. Současně byly vyjmenovány často používané nástroje kreativního účetnictví a jejich části. Vynecháno nebylo ani vymezení kreativního účetnictví v české legislativě a zákonné postihy za jeho používání.

Kapitola 5 se věnuje praktické stránce. Nejprve popisuje situace, které by se mohly zdát definovatelné jako kreativní účetnictví, avšak jedná se o neúmyslné chyby. Poté již popisuje samotné kreativní účetnictví ve společnostech a uvádí možné motivy vedoucí vrcholný management k praktikování kreativního účetnictví. Soustředí se také na praktiky mimobilančního financování, oceňování majetku a jeho odepisování a definuje situace a způsoby jak jsou tyto praktiky kreativního účetnictví používány.

Kapitola 6 obsahuje případovou studii rezerv společnosti Česká pošta s.r.o. založenou na její výroční zprávě z roku 2012. Popisuje jednotlivé rezervy a jejich využití a hledá možné případy používání kreativního účetnictví.

Poslední kapitola poukazuje na velké kauzy využívání kreativního účetnictví, jak v českém, tak ve světovém měřítku. Popisuje kauzy společností Enron, MCI WorldCom, ČSA a ČD Cargo, důvody použití kreativního účetnictví a také dopad, jež neuvážené kroky managementu na společnosti měly.

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Vrubovka.....	9
Obr. č. 2: Vývoj účetnictví v ČR.....	11
Obr. č. 3: Income smoothing.....	18
Obr. č. 4: Etický kodex – 4 základní principy.....	22
Obr. č. 5: Povinnosti dle Zákona o účetnictví.....	25

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Tvorba rezerv podniku Česká pošta s.p.....	46
--	----

Seznam použité literatury

Monografie

- [1] FIALA, Josef. *Dějiny účetnictví*. Praha : Pragotisk, Peroutka a spol., 1935, 29s.
- [2] ABSOLON, Karel. *Výzkum diluviální stanice lovců mamutů v Dolních Věstonicích na Pavlovských kopcích na Moravě*, Brno 1945.
- [3] Kolektiv autorů. *Meritum Účetní souvztažnosti 2012-2013*. Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, ISBN: 978-80-7357-725-4
- [6] KRUPOVÁ, Lenka. *Kreativní účetnictví: Zneužívání účetnictví – možnosti a meze*. Praha: Komora Auditorů ČR, 2001, 64 stran, ISBN 978-80-7273-169-5
- [9] NORTON, Curtis L. *Intermediate Accounting: Financial Reporting and Analysis*. South-Western College Pub, 2 edition, 2006, ISBN 978-0618568147
- [10] GREEN, Wilmer L.. *History and Survey of Accountancy*. Routledge, 2013, ISBN: 978-0415715249
- [11] LOVE, Vincent J.. *Understanding Accounting Ethics*. The CPA Journal, 2007, 271 stran, ISBN: 978-0-976-528029
- [17] KOVALÍKOVÁ, Hana. *Vnitřní směrnice pro podnikatele*. Anag, 2013, ISBN 978-80-7263-824-6
- [19] JACOBI, Jolande. *Psychologie C.G. Junga*. PORTÁL, 2013, ISBN 978-80-262-0353-7

[21] VALOUCH, Petr. *Leasing v praxi*. 5. aktualizované vydání, Grada, 2012, ISBN: 978-80-247-4081-2

[22] NÝVLTOVÁ, Romana, ŘEŽŇÁKOVÁ, Mária. *Řízení platební schopnosti podniku*. Grada, 2010, ISBN: 978-80-247-3441-5

[23] JONES, Michael J. . *Creative Accounting, Fraud and International Accounting Scandals*. Wiley, 2010, ISBN: 978-0470057650

[25] FOX, Loren. *Enron: The Rise and Fall*. Canada: John Wiley and Fox, 2003. 357 s, ISBN 0-471-23760-4

[26] MARKHAM, Jerry W.. *A Financial History of Modern U.S. Corporate Scandals: From Enron to Reform*. M.E. Sharpe, 2006, ISBN-13: 978-0765615831

Zákony, vyhlášky aj.:

[5] Zákon č.563/1991 Sb., o účetnictví, s vyznačením změn podle zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb. Platném znění 2014.

[7] ISA 701, Modifikace zprávy auditora, 2006. Dostupné také z:
<http://www.kacr.cz/data/Methodika/Auditing/ISA/ISA701.pdf>

[8] Auditorské standardy. Mezinárodní federace účetních, leden 2005. Dostupné také z: http://www.kacr.cz/data/pdf/auditorske_standardy/IAPS1006.pdf

[14] Etický kodex členů svazu účetních, Praha, 2009. Dostupný také z:
http://www.sukv.cz/doc/eticky_kodex_su.pdf

[16] Zákon o oceňování majetku, Předpis č. 151/1997 Sb., úplné znění od 1.1.2014. Dostupné také z: <http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-151-1997-sb-o-ocenovani-majetku-a-o-zmene-nekterych-zakonu-zakon-o-ocenovani-majetku/zneni-20140101/uplne/>

[18] Trestní zákoník 2014 – aktuální znění (zákon č. 40/2009 Sb.) . 1.1.2014. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/trestni-zakonik-uplne-zneni>

[24] Výroční zpráva 2012 Česká pošta s.p. Dostupné také z:
http://www.ceskaposta.cz/documents/10180/282479/CP_vyrocní-zprava_2012.pdf/5a535ab6-c960-4bbf-b050-ec705c260c62

Internetové zdroje

- [4] BŘEZOVJÁKOVÁ, Alena. Podstata a význam účetnictví, základní pojmy. *SvetUcetnictvi.cz – Alena Březovjácová*. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.svetucetnictvi.cz/aktualne/podstata-a-vyznam-ucetnictvi-zakladni-pojmy>
- [12] Svaz účetních. *Svaz účetních, 2008*. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.svaz-ucetnich.eu/>
- [13] O komoře/komora certifikovaných účetních. 2009 — 2014 *Komora certifikovaných účetních*. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.komora-ucetnich.cz/cze/informace-komory/o-komore>
- [15] Legislativní dokumenty/legislativa/Ministerstvo financí ČR. 2005-2013. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/legislativni-dokumenty?t1_3=vyhl%25c3%25a1%25c5%25a1ka
- [20] EDL, Václav. Účetní a daňový makléř – k čemu to je?. 1996-2014 *Economia, a.s., Hospodářské noviny IHNE D ISSN 1213 – 7693*. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://edl.blog.ihned.cz/c1-61685980-ucetni-a-danovy-makler-k-cemu-to-je>
- [27] ČSA letí k zemi – FinExpert.cz. *Copyright 2014 Mladá fronta a. s.*. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/csa-leti-k-zemi>
- [28] ŽERAVÍK, Jan. ČSA – minulost, současnost a snad i budoucnost – Aeroweb.cz. 2005-2014 *Aeroweb.cz.: Číslo publikace ISSN 1801-6847*. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.aeroweb.cz/clanek.asp?ID=1978>
- [29] ŠPERKEROVÁ, Marcela Alföldi. Ekonom: ČD Cargo použilo kreativní účetnictví. 1996-2014 *Economia, a.s.: Hospodářské Noviny IHNE D ISSN 1213 – 7693*. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://ekonom.ihned.cz/c1-37864090-ekonom-cd-cargo-pouzilo-kreativni-ucetnictvi>
- [30] HORÁK, Vítězslav. Pětina českých podnikatelů chce od svých účetních zfalšování účetní závěrky/CFOWorld.cz. *INTERNATIONAL DATA GROUP*. [online]. 13.4.2014 [cit. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://cfoworld.cz/financni-sluzby/petina-ceskych-podnikatelu-chce-od-svych-ucetnich-zfalsovani-ucetni-zaverky-2210>

Abstrakt

URBANOVÁ, Lucie. *Kreativní účetnictví a účetní etika podnikatelských subjektů v podmínkách české účetní legislativy*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 59 s., 2014

Klíčová slova: kreativní účetnictví, účetní etika, česká účetní legislativa, účetní kauzy.

Předložená práce je zaměřena na kreativní účetnictví, které je v reálném světě používanou praktikou ke zkreslování ukazatelů hospodaření podniku. Tato práce vymezuje podmínky české účetní legislativy, definuje počin kreativní účetnictví a poukazuje na jeho spojení s účetní etikou. Zároveň popisuje českou účetní legislativu ve vztahu k možným postihům kreativního účetnictví. V praktické části se práce soustředí na některé používané praktiky kreativního účetnictví a vymezuje motivy pro jejich použití. Dále zpracovává případovou studii rezerv známé poštovní společnosti a prověřuje v nich užívání kreativního účetnictví. V poslední kapitole pak shrnuje účetní kauzy ze světové i domácí scény a pokouší se poukázat na dopady neuvážených kroků managementu daných společností.

Abstract

URBANOVÁ, Lucie. *Creative accounting and ethics of businesses in terms of the Czech accounting legislation*. Bachelor thesis. Pilsen: Economical faculty of the West Bohemian university in Pilsen, 59 pages, 2014

Key words: creative accounting, accounting ethics, Czech accounting legislation, accounting frauds

This thesis focuses on creative accounting, which is a real world practice used to misrepresent the financial indexes of a company. It tries to specify the conditions of the Czech accounting legislation, defines the act of creative accounting and points out its connection with accounting ethics. It also describes the relation of Czech accounting legislation and the sanctions of creative accounting. In the practical part this thesis focuses on some of the practices used in creative accounting and defines motives for their use. Then it elaborates a case study of reserves made by a well known post company and searches for the use of creative accounting. In the last chapter it summarises accounting frauds from the world-wide and domestic scene and tries to point out the impact of the ill-considered steps of the management of given companies.